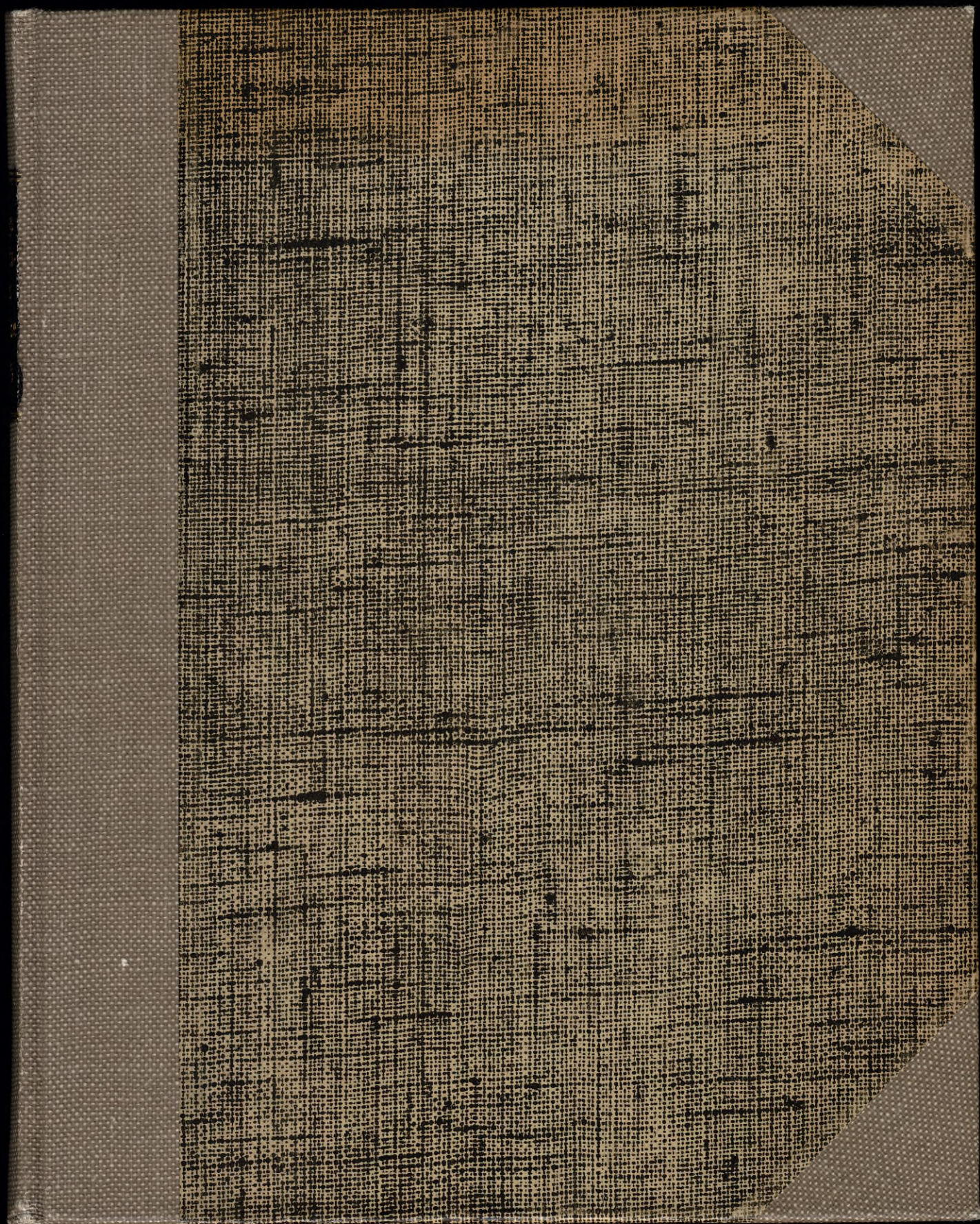

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MEDICINSKA
HÖGSKOLANS BIBLIOTEK
GÖTEBORG

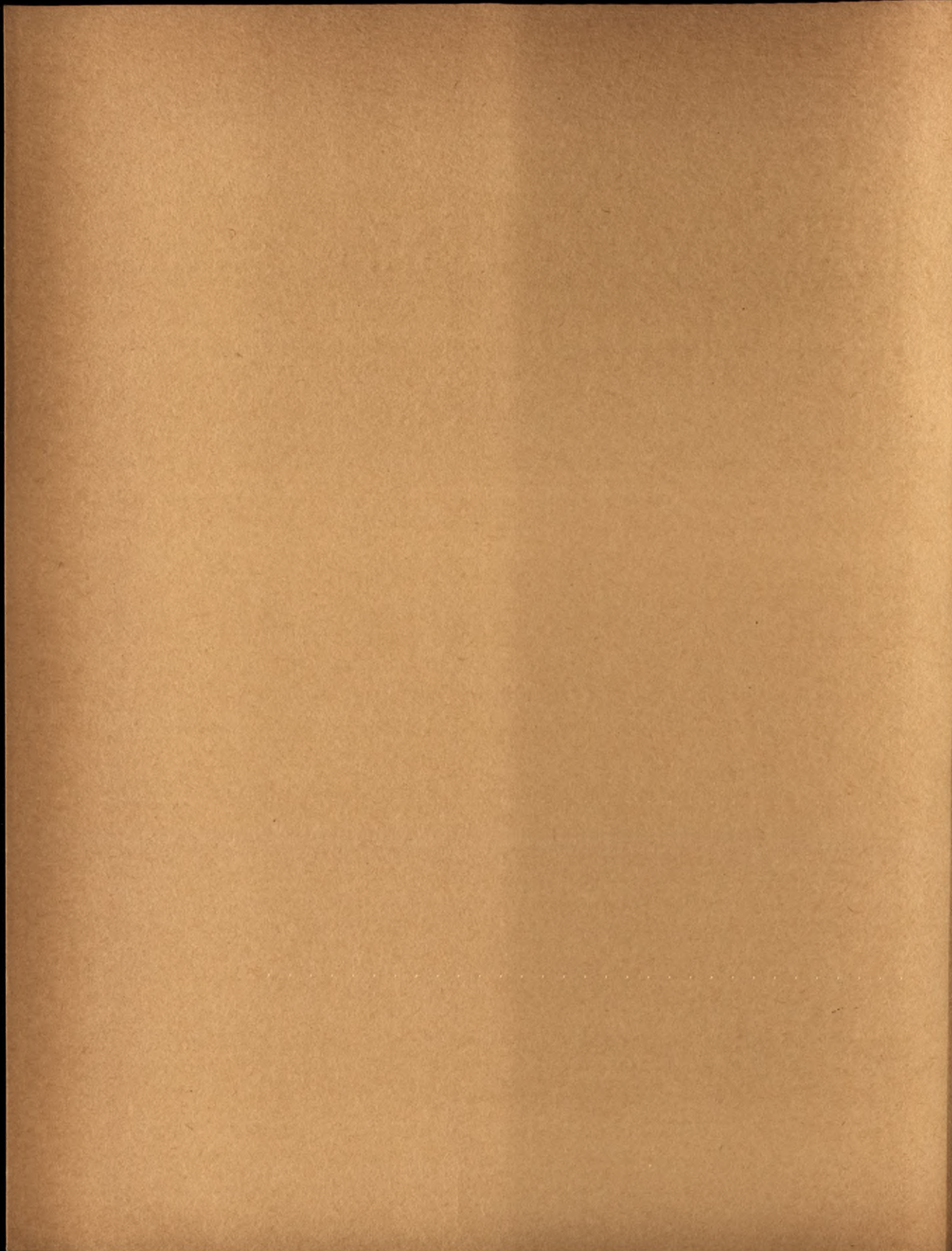
Acta

< Göteborg :
Hälsövaräld-
nämnden >

GÖTEBORGS
HÄLSOVÅRDSNÄMND
ÅRSBERÄTTELSE

UTARBETAD AV GOSTA GÖTHLIN
FÖRSTE STADSLÄKARE

1939

GÖTEBORGS
HÄLSOVÅRDSNÄMND
ÅRSBERÄTTELSE

UTARBETAD AV GÖSTA GÖTHLIN
FÖRSTE STADSLÄKARE

1939

GÖTEBORG
A. LINDGREN & SÖNERS BOKTRYCKERI
1940

Innehåll.

I. Hälsovårdsnämnden och dess personal.	
1. Hälsovårdsnämnden	7
2. Hälsovårdsnämndens personal	7
II. Hälsovården.	
1. Allmän renhållning	9
2. Diverse lokaler, upplag och anordningar, där renhållningen m. m. övervakas	11
3. Begravningsplatser.....	12
4. Bostäder	13
5. Vatten	17
6. Näringsmedel. Kemiska kontrollanalyser	19
7. Fabriker och näringar	21
8. Anordningar till smittosamma och parasitära sjukdomars förebyggande.....	22
9. Barnavårdsverksamheten	29
III. Sjuklighet och sjukvård.	
1. Sjuklighet i staden	30
2. Den allmänna sjukvården i staden	31
3. Sjukhus och polikliniker	32
4. Barnaföderskors vård	32
5. Apoteken	33
6. Rättsmedicin m. m.	34
IV. Befolknings- och dödlighetsstatistik.	
1. Folkmängd, nativitet, mortalitet.....	37
2. Dödsorsakerna.....	39
Epidemisjukhuset.....	71
Dispensärcentralens sjukhus.....	75
Sommarsanatoriet å Sandarne	78
Barnsanatoriet Rävlanda	81
Utdrag ur hälsovårdsnämndens räkenskaper	85

Förteckning å tabeller.

- Tab. 1. Renhållningsanordningar o. d. i Göteborg pr 31 dec. 1939.
- „ 2. Av matvarukontrollen anhållna och oskadliggjorda födoämnen under år 1939.
- „ 3. Besiktningar av från utrikes ort införda köttvaror och djurfett under år 1939.
- „ 4. Försäljnings-, tillverknings- och näringslokaler den 31 december 1939.
- „ 5. Sammandrag av resultaten från under år 1939 utförda undersökningar av mjölk och grädde.
- „ 6. Födelse i Göteborg år 1939, med fördelning på månader.
- „ 7. Födelse i Göteborg år 1939, med fördelning på församlingar.
- „ 8. Befolkningens rörlighet inom Göteborgs stads församlingar år 1939.
- „ 9. Dödligheten i Göteborg år 1939 inom den mantalsskrivna befolkningen, uppdelad i församlingar.
- „ 10. Dödsfall och dödstal i Göteborg månadsvis åren 1935—1939.
- „ 11. Obligatoriskt anmälda smittosamma sjukdomar i Göteborg månadsvis år 1939.
- „ 12. Vissa smittosamma sjukdomar i Göteborg åren 1930—1939.
- „ 13. Antalet dödsfall i Göteborg åren 1930—1939 i smittosamma sjukdomar ävensom inom vissa viktigare sjukdomsgrupper.
- „ 14. Uppgift från 12 distriktsläkare ang. av dem månadsvis iakttagna sjukdomsfall i Göteborg år 1939.
- „ 15. Dödsfall i Göteborg år 1939 med fördelning efter dödsorsak, ålder och kön (samma omfattning som i tabell 10).
- „ 16. Dödsfall i Göteborg år 1939 med fördelning efter sjukdomsgrupper, månader och kvartal (samma omfattning som i tabell 10).
- „ 17. Av bostadsinspektionen omhändertagna osunda bostäder åren 1935—1939.
-

I. Hälsovårdsnämnden och dess personal.

1. Hälsovårdsnämnden.

Ledamöter:

Slakthusdirektören Henry Johansson, ordförande,
Förste stadsläkaren Gösta Göthlin, v. ordförande,
Professorn Sven Hultin, kassaförvaltare,
Medicine d:rn Håkan Nordlund,
Expeditionsbiträdet Sven Fredriksson,
Polismästaren Ernst Fontell,
Ombudsmannen Artur Boman.

Suppleanter:

Handlanden Viktor Kjellgren,
Fru Inez Söderberg,
Förste hälsovårdstillsyningsmannen Gustaf Adolf Hellers,
Småskollärarynnan Karin Cardell,
Fru Caspara Strömberg.

Ombudsman och sekreterare:

Jur. kand. Hans Friis.

Hälsovårdsnämnden har under året hållit 22 sammanträden och dess arbete har protokollförts under 2,851 paragrafer.

2. Hälsovårdsnämndens personal.

Förste stadsläkare: Gösta Göthlin.
T. f. andre stadsläkare: Carl Fällström.
Sundhetsinspektör: Lennart Bladini.
Stadsveterinär: Gustaf Kolmodin.

Överläkare å Epidemisjukhuset:	Nils Faxén.
Underläkare å	Sten Eckerström ($1/1-31/5$),
” ” ”	James Schwieler ($1/1-30/6$),
” ” ”	Helge af Ekenstam ($1/6-31/12$),
” ” ”	Elof Munck af Rosenschöld ($1/7-31/8$),
” ” ”	Nils Lundström ($1/9-31/12$).
Extra läkare ”	Nils Hollander ($1/1-12/5$),
” ” ”	Sten Asklin ($13/5-31/7$).
Dispensärläkare:	Hjalmar Anderson.
Bitr. dispensärläkare:	Harald Belfrage,
” ”	Bertil Johanson.
Könspoliklinikläkare:	Signe Norström-Lind,
”	Erik Kaiser,
”	Ragnar Edén,
”	Anna Nordenskjöld-Berg.
Extra könspoliklinikläkare:	Jussi Hirvonen.
Bakteriolog (Sjukhusdir. stat):	Anders Wassén.
Distriktsläkare i 1:a	distr.: Albert Rubenson,
” ” 2:a o. 3:e	” Claes Carlström,
” ” 4:e	” Carl Axel Wällgren,
” ” 5:e o. 6:e	” Axel Zachrisson,
” ” 7:e	” Sven Eldh,
” ” 8:e	” Ture Årén,
” ” 9:e	” Albin Landau,
” ” 10:e	” Nicolai Johannsen,
” ” 11:e	” Carl Hiort af Ornäs ($1/1-31/8$),
” ” 11:e	” Ivar Lagerberg ($1/9-9/9$),
” ” 11:e	” Carl Fällström ($10/9-31/12$),
” ” 12:e	” Ivar Lagerberg,
” ” 13:e	” Bertil Johanson.
Extraläkare för distriktsvården:	Gunnar Norrby.
Läkare å Rävlanda barnsanator.:	Åke Häger.
Sundhetskommisarie:	Anders Nilsson.

Vid hälsovårdsnämndens *allmänna avdelning* ha under kommissarien tjänstgjort en förste hälsovårdstillsyningsman samt tio å elva ordinarie tillsyningsmän. Fyra, tidvis fem tillsyningsmän ha varit distriktsföreståndare, en har haft att övervaka hotell, pensionat och natthärbärgen samt rakstugor och frisørsalonger, tre tidvis fyra ha varit verksamma som desinfektörer.

Nämnden åvilande *kommunal yrkesinspektion* har utförts av som regel två tillsyningsmän.

Vid *matvarukontrollen* ha under stadsveterinären tjänstgjort en förste tillsyningsman, åtta ordinarie tillsyningsmän samt en extra sådan. Av dessa ha fem förestått var sitt inspektionsdistrikt och de övriga ha tjänstgjort vid mjölkkontrollen eller sysselsatts med andra hithörande arbetsuppgifter.

Den *hamnhygieniska avdelningen*, som därjämte svarat för desinfektions- och avlusningsanstalterna samt djurkarantänen, har tillgodosetts med en förste tillsyningsman samt nödig extrapersonal.

Vid *bostadsinspektionen* ha under sundhetsinspektören arbetat tre ordinarie inspektriser jämte nödig extra personal.

Vid *dispensärcentralen* ha under dispensärläkaren tjänstgjort åtta tuberkulossystrar. En del arbetskraft har kunnat disponeras från dispensärcentralens observationssjukhus.

II. Hälsovården.

1. Allmän renhållning.

a) *Avträden, vattenklosetter, urinoirer.*

Under senaste femårsperiod ha pr 31/12 i staden befintliga avträden varit sålunda fördelade:

	1935	1936	1937	1938	1939
Torrklosetter, hämtade av renhållningsverket	12,527	12,116	11,124	10,331	9,632
därav våningskärl	792	737	679	636	605
,, gårdskärl	11,735	11,379	10,445	9,695	9,027
Hämtning av latrinkärl i medeltal pr kärl och år	37,3	37,1	37,3	37,1	36,4
Vattenklosetter	50,824	55,511	61,628	67,450	74,278
Fastigheter, inom vilka (delvis) funnits torrklosetter	4,750	4,507	4,497	4,682	4,270
Fastigheter, inom vilka (delvis) funnits vattenklosetter	5,797	6,361	7,062	7,647	8,537
Fastigheter, där renhållningsverket hämtat latrin	3,241	3,250	3,108	2,976	2,748

Latrinens omhändertagande framgår av nedanstående siffror:

	1935	1936	1937	1938	1939
Latrinmängd	7,340	6,963	5,937	5,443	4,875
därav beredd torrpudrett ,,	2,641	2,725	3,241	3,481	3,284
,, ,, kalkpudrett ,,	538	645	491	412	511
,, såld som råvara .. ,,	3,251	3,448	2,205	1,550	1,080
,, tömd i havet ,,	910	145	—	—	—

Från hälsovårdsnämndens sida har anmärkning gjorts mot 1,704 avträden (uppsamlingskärl 71, urinavledningsbleck 573, cementplaner 72, renhållning 793, ventilation 6, andra brister 189).

Vidare har anmärkning måst framställas mot 293 urinoirer (cementplaner 16, invändig beklädnad 108, avlopp 16, renhållning 140, andra brister 13).

b) Gatu- och gårdsrenhållning.

Gaturenhålningen inom den egentliga staden åligger som regel fastighetsägaren till gatans halva bredd och i fråga om öppen plats intill 10 meters bredd. Övrig gaturenhålning åligger staden.

Inom tätare bebyggda områden skall gata rengöras varje söckendag och inom villaområde två gånger i veckan.

I fråga om gårdsrenhållningen och sophämtningen under senaste femårsperioden kunna följande siffror lämnas:

	1935	1936	1937	1938	1939
Fastigheter m. kommunal hämtning (total eller partiell) ..	8,530	9,016	9,587	10,167	10,775
Fastigheter m. enskild hämtning (total eller partiell) ..	2,522	2,333	2,335	2,377	2,455
Fastigheter m. kommunal sophämtning	7,880	8,435	8,926	9,572	9,970
Gårdsbrunnar, som rensats av renhållningsverket	14,512	15,073	15,559	16,023	16,517
Antal rensningar pr brunn o. år	6,6	6,3	5,7	5,7	5,4

De sopor, som renhållningsverket uppsamlat, ha oskadliggjorts på följande sätt (siffrorna ange %):

	1935	1936	1937	1938	1939
använts för utfyllnader	77	59	66	97	73
försålt obearbetade	10	8	5	0,4	2
förbränts	13	33	29	2,6	25
	100	100	100	100	100

Mot gårdar har anmärkning framställts i 1,196 fall (betongbeläggning 46, stensättning 54, planering 29, avlopp 464, renhållning 496, andra brister 107).

I fråga om sopkärlen och deras omgivning ha gjorts 652 anmärkningar (uppställningsplaner 147, kärl 45, lock 40, otillräckligt antal 32, renhållning 38, andra brister 350).

c) Avledning och behandling av spillvatten.

Den diskontinuerliga bebyggelsen av stadens ytterområden bereder alltför jämt svårigheter vid spillvattnets avledning. Det är av kostnadsskäl ogörligt att omedelbart ansluta samtliga nybyggen till stadens avloppsnät.

Emellertid förses varje byggnadsritning till dylikt nybygge med stämpel om ovillkorlig skyldighet att söka hälsovårdsnämndens tillstånd att anordna provisorisk reningsbrunn. Härigenom har man kunnat nedbringa olägenheterna av att spillvatten i viss utsträckning utsläppes i öppna diken.

Under året ha 63 dylika provisoriska reningsbrunnar anlagts och godkänts.

Till stadens avloppsledning anslutna spillvattensbrunnar av trä godkännas ej numera och så gott som samtliga äldre anläggningar ha utbytts mot sådana av lämpligare material.

Föråldrade och bristfälliga avloppsledningar ha efter anmodan från hälsovårdsnämnden omlagts inom 234 fastigheter.

Pumpanordningarna för omkastning av vattnets strömriktning i Fattighusån fungera alltjämt till belåtenhet.

2. Diverse lokaler, upplag och anordningar, där renhållningen m. m. övervakas.

a) *Stall, ladugårdar, svinhus.*

Antal förefintliga lokaler:

	1931	1935	1936	1937	1938	1939
Stall	296	224	180	199	170	176
Ladugårdar	193	171	178	141	121	133
Svinhus	127	102	101	101	89	101

Mot stall, ladugårdar och svinhus har under året måst framställas anmärkning i 94 fall (golv 18, avlopp 28, gödsel förvaring 14, renhållning 27, andra brister 7).

b) *Utrymmen för hållande av mindre djur.*

Mot dessa har framställts anmärkning i 26 fall (renhållning 14, andra brister 12).

c) *Avstjälpningsplatser.*

Inom staden finnas 6 allmänna avstjälpningsplatser för sopor och avfall. Stadens egen kompostering har fortgått enl. täckningssystemet (Bradford).

Mot enskild kompostering i stadens ytterområden har anmärkning måst framställas i 51 fall.

d) *Upplag av lump, hudar, ben.*

Inom staden finnas 19 sådana upplag. Anmärkning mot dem har framställts i 17 fall.

e) *Septic tanks för vattenklosetter.*

Den 31/12 voro 560 vattenklosetter anslutna till septic tanks, fördelade på 31 fastigheter och anläggningar. Fem av dessa tillhöra staten eller kommunen. Huvudparten av de anslutna vattenklosettterna tillhöra stadens största fabriksanläggningar. Samtliga tankar stå under specialkontroll.

f) *Rakstugor, frisérsalonger.*

Staden hyser 217 rakstugor och 305 damfrisérsalonger mot resp. 207 och 300 året förut. Mot lokaler och skötsel har anmärkning måst framställas i 242 fall (lokaler 121, luftväxling och uppvärmning 3, renhållning 59, orena verktyg 35, andra brister 24). I ett fall har polisanmälan måst ske.

g) *Hotell, pensionat och natthärbärgen.*

Under året ha 77 hotell, pensionat och natthärbärgen stått under regelbunden tillsyn. Mot lokaler och skötsel har anmärkning gjorts i 104 fall (lokaler 54, renhållning 16, sängkläder 17, avträden 5, ohyra 3, andra brister 9).

Under de 2 senaste åren ha här avsedda rörelser undergått tämligen omfattande modernisering.

Den uppgivna siffran å hotell, pensionat och härbärgen innefattar endast dem, som erhållit vederbörligt tillstånd att driva yrkesmässig rörelse. Rumsuthyrning, mer eller mindre yrkesmässig samt under längre eller kortare tid, förekommer i stor utsträckning, men gällande bestämmelser äro som regel otillräckliga för effektivt ingripande.

h) *Sopstörtningstrummor, inbyggda soprum, takpiskbalkonger.*

Samtliga anläggningar av sopstörtningstrummor, inbyggda soprum och sopkärlsuppställning under markens yta passera hälsovårdsnämnden för fastställelse.

Takpiskbalkonger anläggas numera ofta i större fastigheter. De avse att befria gårdsplanen från besvärande matt- och möbelpiskning och synas motsvara ett legitimt behov.

3. Begravningsplatser.

Hälsovårdsnämnden har haft att yttra sig över förslag till krematorium å Kvibergs kyrkogård.

4. Bostäder. (D:r L. Bladini.)

1) *Slutbesiktning av ny- och ombyggnader.*

Sundhetsinspektören har under året på vanligt sätt enligt uppdrag deltagit i byggnadsnämndens slutbesiktningar av nya och ändrade bostadshus. Sådana inspektioner ha under året verkställts till ett antal av 411 (1938: 286) beträffande nya hus och 90 (1938: 187) ifråga om ombyggnader.

Enligt uppgift från stadsarkitektkontoret ha under året tillkommit 5,036 nya lägenheter, varav flertalet eller 2,748 utgjorts av en- och tvårumslägenheter. I de nyuppförda fastigheterna ha anordnats 3,488 bad- eller duschrum.

På grund av mindervärdighet, gaturegleringar eller av andra orsaker ha under året avgått 403 lägenheter (1938: 568).

2) *Besiktning av och utredning angående anmälda eller av bostadsinspektionen anträffade osunda bostäder* (Se tab. 17.)

Under året behandlade lägenheter uppgingo till 3,489. (1938: 3,208). I 113 av fallen har klagomålet efter utredning befunnits helt eller skäligen obefogat. I 110 fall har muntlig eller skriftlig utredning begärts och råd lämnats utan att annat ingripande från bostadsinspektionens sida ifrågakommit. Med frånräkning av dessa grupper återstå 3,266 fall. Av dessa har anmälan i 62 fall (1,8 %) ingått från fastighetsägaren, i 636 fall (19,4 %) från hyresgästen, i 112 fall (3,7 %) från annan intressent. I 2,456 fall (75,1 %) har bostadsinspektionen själv tagit initiativ till åtgärd.

Lägges till de 3,266 fallen de från föregående år kvarstående 85 fallen, erhålles summan av de ärenden, som under 1939 givit anledning till ingripande från bostadsinspektionens sida, alltså 3,351 fall. Ifråga om dessa har missförhållandet kunnat avhjälpas i 2,817 fall (84,2 %), endast delvis avhjälpas i 12 fall (0,4 %). I 552 fall (15,4 %) ha tills vidare inga åtgärder kunnat genomföras. Orsaken till den relativt höga siffran är att söka i den under senare delen av året rådande kristiden. De utförda rättelserna ha i 2,753 fall åstadkommits genom husägarens och 76 fall genom hyresgästens försorg.

Av alla under året behandlade ärenden, sammanlagt 3,574 st., ha 3,052 kunnat slutföras. I 231 fall har bristen måst registreras för framtida åtgärd. Till nästa år kvarstå 291 ärenden, som äro under arbete.

Under året ha utförts 16,394 inspektioner, därav 11,185 återbesök.

3) *Registrering av sanitärt undermåliga bostäder.*

Bostadsinspektionen ägnar sin största uppmärksamhet åt äldre fastigheter, enär bostadslägenheterna i dessa av naturliga skäl oftare äro behäftade med sanitära olägenheter än i de nyare husen. Ingripande sker dels på grund av anmälan från allmänheten eller utomstående personer,

dels på grund av iakttagelser, som bostadsinspektionen själv gör vid de s. k. fortlöpande besiktningarna (se punkt 4).

Orsak till ingripande utgör företrädesvis förekomsten av:

a) Dålig dager, fukt, kyla, bristande ventilationsmöjligheter samt buller och rökbesvär. Flertalet av de uppräknade bristerna återfinnes hos själva bostaden, en del brister härstamma från omgivningen. I regel kunna de alla avhjälpas utom i fråga om dålig dager.

b) Överbefolkning eller vanskötsel av bostaden, vilka ofta förekomma samtidigt. Sådan olägenhet kan träffa bostäder, som i och för sig äro tillfredsställande.

I de fall där åtgärd, medförande tillfredsställande effekt, ej omedelbart kan vidtagas, måste bostaden registreras i och för fortsatt kontroll. Detta sker i alla fall, där bostaden antingen utdömes eller visar sig behäftad med allvarlig brist av mera permanent karaktär men dock ej så svår, att lägenheten måste utdömas. Slutligen registreras de bostäder, där reglerad uthyrning måste ske för att undvika svårare överbefolkning.

Registrering verkställas sålunda av:

- I. *Lägenheter, som jämlikt hälsovårdsstadgan måste utdömas, men där lägenhetsinnehavaren ej omedelbart kan avflytta.*

Jämlikt § 8 i hälsovårdsstadgan kan hälsovårdsnämnd, där särskilda omständigheter föreligga, tillåta att utdömd lägenhet användes såsom bostad, så länge den vid tillfället däri boende kvarbor. Såsom av nedanstående tabell framgår, voro vid årsskiftet 1939—40 summa 72 sådana lägenheter registrerade.

Utdömbara lägenheter:

A.

	Kvar vid årsskiftet 1935—36	225
1936	nyttillkomna	70
	utrymda	140
	Kvar vid årsskiftet 1936—37	155
1937	nyttillkomna	24
	utrymda	63
	Kvar vid årsskiftet 1937—38	116
1938	nyttillkomna	32
	utrymda	50
	Kvar vid årsskiftet 1938—39	98
1939	nyttillkomna	52
	utrymda	78
	Kvar vid årsskiftet 1939—40	72

B.

Vid årsskiftet 1939—40 kvarboende:

a. 1—2 äldre personer	65
b. familjer med vuxna barn	4
c. familjer med barn under 15 år	3*)
	<hr/>
	72

I fråga om alla utdömbara lägenheter sluter bostadsinspektionen skriftlig överenskommelse med respektive fastighetsägare, att ingen ny hyresgäst får inflytta. Hyresgästen erhåller samtidigt uppmaning att skaffa sig annan bättre bostad. Förfarandet har medfört, att de utdömbara lägenheterna, trots att en del nya alltid tillkomma varje år, hela tiden nedgått i antal och nu sjunkit till 72. Av de kvarvarande hyresgästerna äro en stor del mindre skötsamma eller asociala och kunna därför ej överflyttas, t. ex. till ersättningsbostäderna. En annan stor grupp utgöres av äldre personer, som under många år bebott sin dåliga bostad. Denna utgör dock deras hem och det möter den allra största svårighet för att ej säga omöjlighet att förmå dem att flytta. För en liten grupp hyresgäster utgör den utdömbara bostaden en del av avlöningsförmånen i form av fri bostad (gårdskarlar, portvakter). Dessa bostäder äro dock de bästa bland de utdömbara men måste utdömas, vanligen emedan de äro helt eller delvis belägna i källaren. Ytterligare en liten grupp utgöres av ensittare eller familjer, som bebo egna stugor av mer eller mindre bristfällig beskaffenhet i stadens utkanter.

Tvångsförflyttning kan ej gärna ifrågakomma beträffande de ovan nämnda grupperna. Evakuering måste ske genom spontan flyttning (oftast efter övertalning) eller vid dödsfall. 78 stycken utdömbara lägenheter ha dock under året kunnat utrymmas, delvis genom överflyttning till ersättningsbostäderna eller andra staden tillhöriga fastigheter.

II. *Lägenheter, där någon sanitär brist beträffande själva bostaden eller överbefolkning av svårare art föreligger.*

Den sanitära bristen är då ej så svår, att orsak till utdömning kan anses föreligga. Vid årsskiftet 1939—40 uppgingo dessa registrerade lägenheter till 1,686 st. (Däri ingå de nedan som "barnförbudna" betecknade bostäderna).

Beträffande dessa registrerade lägenheter uppställas vanligen vissa uthyrningsvillkor, vilka i regel bekräftas genom skriftlig överenskommelse med fastighetsägaren. Åtgärder, som företrädesvis komma i fråga äro:

a) Lägenheten får på grund av den konstaterade sanitära olägenheten (vanligen dålig dager) ej bebos av familj med barn under 15 år. Vid årsskiftet voro c:a 1,330 lägenheter "barnförbudna".

*) I dessa fall innehar familjeförsörjaren bostaden såsom tjänstebostad (gårdskarl, portvakt).

b) Lägenheten får endast uthyras till 1—2 vuxna personer. Sådan åtgärd vidtages i fråga om enkelrum och smärre enrumslägenheter, vilka i och för sig kunna vara ganska bra, men som icke lämpa sig såsom familjebostäder.

Bostadsinspektionen har enligt nu mer än 25-årig praxis på detta sätt indelat de registrerade lägenheterna i olika klasser och i möjligaste mån kontrollerat uthyrningen för att på så sätt söka neutralisera befintliga sanitära brister.

Alla registrerade lägenheter och jämväl de utrymda äro föremål för permanent övervakning från bostadsinspektionens sida. Det händer nämligen, särskilt i de fall där fastigheten byter ägare, att givna föreskrifter icke iakttagas, ja det har t. o. m. förekommit fall, där en utdömd bostad, efter att i flera år ha stått tom, ånyo uthyrts såsom bostad.

Denna övervakning med 1 à 2 årliga besök i de registrerade bostäderna är mycket tidsödande men absolut nödvändig, dels för kontrollen av att givna föreskrifter verkligen iakttagas, dels för att i arkivet angivna uppgifter ständigt skola hållas aktuella och korrekta.

4) *Fortlöpande besiktning av smålägenheter.*

Även under 1939 har en extra bostadsinspektris biträtt i arbetet under 6 månader. Under 1939 ha 3,381 (1938: 2,229) smålägenheter på detta sätt inspekterats. Av antalet under året nytillkomna ärenden, uppgående till 3,266, har fortfarande flertalet eller 75,1 % upptagits av bostadsinspektionen själv, företrädesvis vid den systematiska besiktningen. Fler-talet svårare sanitära missförhållanden inklusive utdömbara bostäder ha anträffats på detta sätt och ej genom direkt anmälan från utomstående.

Av de i bostadsinspektionens arkiv för sanitär olägenhet registrerade lägenheterna ha under året 151 kunnat utrymmas; av dessa voro 80 utdömningsbara.

Under året har den fortlöpande besiktningen pågått i Annedal, Olskroken samt i Vasastaden, där systematisk besiktning ej tidigare företagits.

Av de under 1939 tillkomna 5,036 lägenheterna äro flertalet eller 2,748 smålägenheter. De, som ha behov av större utrymmen, flytta numera vanligen ut i villastäderna. Därför uppdelas allt oftare de gamla, stora lägenheterna i stadens centrum i smärre lägenheter med ur bostadshygienisk synvinkel ej alltid så lyckligt resultat. Alla tillkomna smålägenheter bli vanligen omedelbart uthyrda, beroende på den fortfarande starka inflyttningen till staden. Trångboddheten börjar dock något lätta och speciellt för de barnrika familjerna har situationen ljusnat mycket efter tillkomsten av de s. k. Solgårdarna. Under 1939 ha ytterligare 228 dylika lägenheter tagits i bruk.

5. Vatten.

Den totala vattenleveransen till staden har uppgått till:

Filtrerat Götaälvsvatten från Alelyckeverket	12,576 milj. m ³ = 64,5 %
Konstgjort grundvatten „ „	3,098 „ „ = 15,9 %
Filtrerat sjövattnet från Delsjöverket	3,750 „ „ = 19,3 %
Vatten från Kallebäcks källa	0,060 „ „ = 0,3 %
S:a 19,484 milj. m ³ = 100,0 %	

Årsförbrukningen, fördelad på stadens invånare, ger följande *medelförbrukning* i liter pr individ och dygn:

	1935	1936	1937	1938	1939
för hushållsbehov, inkl. förluster ..	116,1	117,9	129,3	93,1	102,2
„ industriella behov	36,4	36,7	35,8	20,9	21,6
„ allmänna behov	5,8	5,2	5,1	—	—
„ diverse förbrukning*)	—	—	—	33,6	34,9
„ verkets egna behov	1,3	2,2	2,6	24,2	33,2
	159,6	162,0	172,8	171,8	191,9

Råvattnet från Göta älv kloreras sedan många år enligt Ornsteins metod. Sedan 1933 underkastas även renvattnet klorering. I övrigt undergår sagda vatten antingen snabb- eller långsamfiltrering. Delsjövattnet enbart långsamfiltreras. Kloreringen av Alelycke- och Delsjövattnet har kostat resp. 0,0418 och 0,0472 pr m³ och klormängden pr samma vattenkvantitet har i medeltal varit resp. 0,590 och 0,11 gram. För att förbättra Alelyckevattnets smak och lukt har under 26 dygn s. k. aktivt kol tillsatts. Doseringen har utgjort 1,9 gr./m³. Den i oktober 1937 påbörjade tillsättningen av torrsläckt kalk, avsedd att motverka rostbesvär i ledningarna, har fortgått även under 1939. För Alelycke- och Delsjövattnet har kalkkostnaden gått till resp. 0,08 och 0,06 öre pr m³ och kalkmängden pr samma vattenmängd har i medeltal utgjort resp. 7,9 och 6,4 gram. Delsjöverkets marmorfilter har varit i bruk 1/1—14/4 samt tillfälligt 18/9—25/9. Under övriga delar av året har kalkningen ansetts göra marmorfiltret obehövligt. Utöver kalkning ha 39,2 % av vattnet från Alelyckan kemikaliebehandlats i den 1934 uppförda provisoriska doseringsanläggningen.

Kemiska vattenanalyser.

Systematiska prov ha gett följande medelvärden:

<i>Alelyckan:</i>	pH-värde	KMnO ₄ mgl	Cl mgl	Total hårdhet tyska °
i råvattnet	6,7	41,0	4,9	—
i renvattnet	9,2	23,7	14,5	2,2

*) Från och med 1938 redovisas vattenförbrukningen enl. en något ändrad indelning. "Diverse förbrukning" = vatten för sociala o. kulturella inrättningar, kommunikationer och industriella, administrativa o. kommersiella anläggningar, hotell och nöjesetablissemang, anläggningar för hygien, trädgårdar o. kommunens allmänna behov.

6. Näringsmedel. Kemiska kontrollanalyser.

a) *Matvarukontrollen.* (Stadsveterinär G. Kolmodin).

I de lokaler, där livsmedel saluföres eller för försäljning bearbetas och förvaras, ha gjorts inalles 81,300, på salutorgen 1,661, på järnvägsstationer 84 och i fiskhamnen 288 inspektioner. Därvid ha 22,162 kg. födoämnen beslagtagits såsom otjänliga till människoföda (tab. 2).

I enlighet med kungl. förordningen av den 30 september 1921 angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett ha 1,557 partier med en sammanlagd vikt av 4,812,017 kg. undersökts, varav 1,779 kg. kasserades. Av tab. 3 framgå mängderna av olika varuslag fördelade på exportländerna.

Samtliga till offentlig auktion inom staden anmälda livsmedel ha före försäljningen underkastats besiktning. Vid dessa besiktningar, som omfattat 20 partier med en sammanlagd vikt av 95,642 kg., godkändes 11 partier, vägande 12,700 kg., utan anmärkning, varjämte 18,442 kg. kasserades. Fem partier med en sammanlagd vikt av 64,500 kg. godkändes till försäljning under villkor att vid utropet tillkännagavs, att varan var delvis skadad.

Enligt besiktningsloggarna i matvarulokalerna ha vid tillsyningsmännens inspektioner gjorts inalles 1,703 anmärkningar, därav i 580 fall för bristande ordning och snygghet, i 995 fall för försummat underhåll av lokalerna samt i 128 fall för bristfällig ventilation.

Antalet matvarulokaler, som enligt gällande föreskrifter varit föremål för matvarukontrollens övervakande, var vid årsskiftet 3,564, därav 382 tillverkningslokaler, nämligen 180 bagerier, 34 sockerbagerier, 94 charkuteriverkstäder, 3 mejerier, 39 choklad- och konfektyrfabriker, 16 vatten- och saftfabriker, 6 bryggerier, 8 konserverfabriker, 1 margarin- och 1 fettemulsionsfabrik (tab. 4).

Mjölkkonsumtionen har under året enligt av mejerierna lämnade uppgifter inklusive beräknad leverans direkt från producent till konsument varit omkring 0,53 liter pr invånare och dag.

Mjölkkontrollen har fortgått efter samma plan som föregående år. Uttagningen av mjölkprov har ägt rum dels vid mejerierna, där prov tagits från samtliga leverantörer, innan mjölken undergått någon mejeribehandling, dels i mjölkbutikerna.

Den 1 juli trädde den s. k. pastöriseringsförordningen i kraft, enligt vilken all för konsumtion avsedd mjölk och grädde skall pastöriseras, så fram ej mjölken eller grädden härrör från gårdar, som av hälsovårdsnämnden godkänts och vilkas besättningar äro antingen reaktionsfria eller stå under klinisk tuberkuloskontroll. Av sistnämnda gårdar har hälsovårdsnämnden under året godkänt 26, däri inberäknade 5 s. k. kontroll-ladugårdar.

För övervakande av pastöriseringen har hälsovårdsnämnden i enlighet med gällande författning tillsatt 3 provtagare, vilka på mejerierna uttaga prov av mjölk och grädde för undersökning av uppvärningsgraden. För otillräcklig pastörisering ha anhängiggjorts 10 åtal mot 4 mejerier.

På mjölklaboratoriet ha under året undersökts 14,862 prov oskummad mjölk och 634 prov skummad mjölk. Medelfetthalten för den oskummade mjölken var 3,23 % (föregående år 3,28 %) och för den skummade 0,90 %. Av de 8,933 prov, som uttagits från producenternas leveranser före mjölkens mejeribehandling, ha 91 prov (1,02 %) haft en surhetsgrad av minst 7,6, utvisande att mjölken ej var tillräckligt hållbar, 1,339 prov (14,98 %) ha avfärgat metylenblått inom 3 timmar, vilket betyder att mjölken innehållit bakterier i för god vara otillåten mängd. Påvisbar smutshalt har förekommit i 13 prov (0,15 %). Motsvarande procentsiffror för mjölk, som försålts från mejerierna efter pastörisering, voro 1,53 %, 5,27 % och 0,00 %.

Under året ha 819 mjölkprov undersökts på förekomst av patogena bakterier. Av dessa gävo 447 positivt resultat, i flertalet fall streptococcer och diplococcer. Ägarna av de sjuka djuren ha underrättats om resultaten och ålagts att tillkalla veterinär för behandling och isolering av de angripna djuren.

Av grädder ha undersökts 1,055 prov av kaffebrädder och 363 prov av vispgrädder. Medelfetthalten i kaffebrädder var 16,69 % och i vispgrädder 45,03 %.

Vid årets slut voro följande gårdar godkända för försäljning av kontrollerad mjölk och grädder: Clarebergs gård, Gullbringa säteri, Kobergs fideikommiss, Tjolöholms egendom och sedan slutet av året Kilanda säteri. Medelfetthalten för den kontrollerade mjölken var 3,42 %.

För förseelser mot gällande matvaru- och mjölkstadga ha utgått 716 skrivelser, innehållande varningar och anmärkningar, varjämte avgivits 13 rapporter för anställande av åtal.

b) *Stadskemistens laboratorium*, (D:r K. Almström.)

Under året ha 978 undersökningsuppdrag inkommit till laboratoriet.

Närings- och njutningsmedel	180	prov
Vatten	208	„
Kemikalier och kemiskt-tekniska produkter inkl. hyttprodukter	168	„
Fettartade substanser inkl. maskin- och lysoljor, eteriska oljor, fernissor o. d.	62	„
Trämassa	23	„
Malmer, bergarter, bränslen o. d.	260	„
Fodermedel	11	„
Arsenikprov	3	„
Diverse	63	„
	978 prov	

För matvaru- och importkontrollen ha följande prov undersökts: buljongtärningar 2, druvsocker 1, fett 2, grädder 1, honung 2, konserv 1, korv 6, mjölk 16, saft 1 och smör 2 prov. Om dessa prov meddelas följande närmare uppgifter. Två prov av buljongtärningar voro fria från främmande konserveringsmedel. Ett prov av föregivet druvsocker (sjöfynd)

innehöll 38,9 % dextros och cellulosa. Två prov av fett voro tjänliga till människoföda. Ett prov av grädde innehöll 7,63 % fett. Ett prov av honung var utan anmärkning. Ett annat prov saknade diastatiska ferment. Ett prov av konserverad lax var utan anmärkning. Ett prov av korv innehöll tjärfärg. Tre prov voro utan anmärkning, och två prov innehöllo mer än 7 % mjöl pr ej vattenblandad korvmassa. Av 16 mjölkprov voro två utan anmärkning, 9 prov visade vattentillsats och 5 prov hade främmande tillsats av såväl vatten som mineralämnen. Ett prov av saft var en konstprodukt, vari högst 10 % natursaft ingick. Två prov av smör voro utan anmärkning.

Förutom för matvaru- och importkontrollen ha för allmänna verk och inrättningar i Göteborg följande prov undersökts:

Sahlgrenska sjukhuset: ferricyanidlösning 2 prov. Barnbespisningen: mjölk 1 prov. Göteborgs drätselkammare: tegel 1 prov. Göteborgs hamnstyrelse: impregneringsmedel 3, betong 1 prov. Göteborgs museum: fornföremål 2 prov. Göteborgs polisverk: vätska 1, sprit 2, petroleum 1 prov. Göteborgs spårvägar: glansmedel för glas 1 prov. Göteborgs skyddshem i Fagered: vatten 1 prov. Kungsladugårdsskolan: vatten 1 prov. Påvelunds skola: vatten 1 prov. Röhsska konstslöjdmuseet: desinfektionsanläggning.

7. Fabriker och näringar.

Under året ha 3,078 arbetsställen inspekterats med 3,686 besök, fördelade på 446 arbetsdagar. Av dessa arbetsställen voro 381 att hänföra till hantverk, 2,285 till handel, 8 till byggnadsverksamhet och 404 till andra former av arbete.

Samtliga under kommunal tillsyn stående arbetsplatser i staden utgjorde vid årets utgång 4,491. Så långt förda anteckningar ge vid handen, arbetade där 9,915 personer, därav 782 manliga och 1,060 kvinnliga minderåriga.

Med stöd av arbetarskyddslagen ha råd och anvisningar lämnats i 206 fall till förekommande av olycksfall (§ 4) och i 104 fall till förekommande av ohälsa (§ 5).

Beträffande minderårigas arbetstid har anmärkning skett i 30 fall och rörande arbetstidens förläggning och längd m. m. för övriga anställda i 22 fall. I 16 fall har man måst beivra underlåtenhet att journalisera övertidsarbete och i 559 fall ha minderårigas nedre åldersgräns ävensom deras intygsböcker föranlett anmärkningar. I 4 fall ha försummelse föranlett åtal.

8. Anordningar till smittosamma och parasitära sjukdomars förebyggande.

a) *Epidemisjukhuset.*

Å epidemisjukhuset ha under åren 1933—39 vårdats följande antal sjukdomsfall:

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Typhus, paratyphus	25	12	26	15	71	14	81
Scarlatina	603	558	235	368	392	1,614	3,184
Diphtheria	326	182	132	92	18	8	10
Menigitis epid.	5	6	5	2	5	7	1
Encephalitis epid.	3	—	3	—	—	—	—
Poliomyelit. a. ac.	8	228	15	67	15	5	1
Dysenteria	217	52	3	12	12	2	6
Febris undulans	3	—	—	3	2	2	1
Alii morbi	633	555	858	763	830	647	777
	1,823	1,593	1,277	1,322	1,345	2,299	4,061

Härtill komma under åren 1933—36 resp. 46, 27, 53 och 41 fall av provisoriskt vårdade lungtuberkuloser.

I övrigt hänvisas till mer detaljerad redogörelse i denna berättelse.

b) *Anmälda smittosamma sjukdomar.*

Antalet enligt epidemilagen inkl. dess tillägg rapporterade smittofall har utgjort 3,188 mot 1,624 året förut. Övriga uppgifter återfinnas under kap. III: sjuklighet.

Uppspårade epidemifall ha som regel inlagts å epidemisjukhuset.

Från denna regel har dock i mycket betydande utsträckning undantag gjorts i fråga om fall av skarlakansfeber. Det enorma antalet sjukdomsfall har ej fått rum å epidemisjukhuset och dess stora reservpaviljong inom Sahlgrenska sjukhuset. Man hade då att välja mellan åtgärden att anordna provisoriska vårdplatser med därav följande stora olägenheter eller att medge vård i hemmen. Ej minst med tanke på fallens lätta beskaffenhet beslöt man göra försök med sistnämnda vårdform. En ambulatorisk sköterska anställdes för de nära 600 fall, som efter noggrann prövning medgavos rätt till vård i egna hem. I händelse av komplikationer anordnades läkarbesök eller också intogos fallen å epidemisjukhuset. Samtidigt gjorde man systematiska efterforskningar rörande nya fall, som möjligen kunde misstänkas vara sekundärfall till de hemvårdade. Det visade sig emellertid, att endast i tre fall sekundärsmitta eventuellt förekommit. Dessa ha ju ringa betydelse i jämförelse med de tidvis tämligen talrika s. k. returfall, som uppstått efter det att sjukhusvårdade patienter återkommit till hemmet. Utan tvivel har hemvården visat sig vara en god lösning i en svår situation.

I övrigt ha friska minderåriga syskon i skolåldern avhållits från skolgång inkubationstidens längd och andra friska personer i den insjuknades

omgivning ha i starkt begränsad omfattning underkastats nödiga restriktioner. Desinfektioner ha som vanligt utförts enligt tämligen återhållsamma principer.

c) **Särskilda åtgärder mot smittosamma sjukdomars införande i riket. Hamnhygien.**

De av hälsovårdsnämnden enligt karantänslagen den 4 maj 1934 förordnade besiktningsmännen ha verkställt dels föreskrivna besiktningar av fartyg, kommande från av kommerskollegium smittoförklarade hamnar, dels de fartygsbesiktningar i övrigt, som påkallats av hänsyn till smittosamma sjukdomars förebyggande. Därjämte ha de, enligt Kungl. Kungörelsen den 4 maj 1934 angående rättutrotning ombord å fartyg, övervakat rättförekomsten samt låtit vidtaga nödiga åtgärder till rättstammarnas decimering. Oberoende av sagda kungörelse ha samtliga fartyg, som anlänt från tidigare pestsmittade hamnar, ställts under observation.

För att tillgodose den allmänna skeppshygien har den hamnhygieniska avdelningen verkställt 658 besiktningar ombord å fartyg, förtöjda inom stadens hamnområde.

d) **Tuberkulosen.**

För vård av lungtuberkulos har staden haft tillgång till 509 sängplatser, d. v. s. 1,85 pr 1,000 invånare eller 282 platser pr 100 dödsfall. Sjukhusplatserna fördela sig sålunda:

Renströmska sjukhuset	262
Sjukvårdsavdelningen å Vasa sjukhus	82
Dispensärcentralens observationsavdelning	29
Barnsanatoriet Rävlanda	136

S:a 509 platser.

Stadens dispensärvård är sammanförd till den s. k. dispensärcentralen, som i sin organisation motsvarar en för större stad avpassad centraldispensär. Under densamma sorterar även nyssnämnda observationsavdelning med 29 sängar.

Fullständig plan föreligger till ny dispensärbyggnad ävensom en avsevärt utvidgad arbetsorganisation.

Tuberkulosbyråns verksamhet (D:r Hj. Anderson.)

Årets nya lungtuberkulosmaterial har utgjorts av 211 män, 199 kvinnor och 14 barn, sammanlagt 424 personer. Tuberkulos i annat organ än lungorna har nyanträffats hos 35 män, 88 kvinnor och 133 barn, sammanlagt alltså 256 fall.

I 3,769 tuberkulösa eller av tuberkulos hotade hem ha tuberkulos-systrarna avlagt 4,784 besök. Någon form av understöd har lämnats åt 1,238 familjer. Byrån har utfärdat 1,016 remisser till sjukhus och vård-

anstalter för tuberkulösa. Till barnhem och permanenta kolonier ha 203 barn sänts. Någon form av sommarvistelse på landet har bekostats eller förmedlats för 460 klena barn ur tuberkulösa familjer. Sammanlagt 150 tuberkulösa barn ha beretts lantvistelse inom för dem avsedda kolonier.

Å sommarsanatoriet Sandarne ha vårdats 116 patienter i sammanlagt 7,097 dagar, eller i genomsnitt 61 dagar pr patient. Sanatoriet hölls öppet under tiden 2/6—5/9.

Vid byrån har en extra (tredje) läkare varit anställd under hela året. 8,657 personer ha undersökts vid 10,675 undersökningar, i vilka röntgen-genomlysning i regel ingått som främsta led. Röntgenfotografering har gjorts 5,097 gånger. Av 8,874 tuberkulinprov ha 4,959 blivit positiva. Av å byrån undersökta 644 upphostningsprov visade 134 prov tbc-baciller. Sänkningsreaktion har utförts å 8,774 blodprov.

Under året ha åt 396 personer givits 11,890 ljusbad.

I ovanstående siffror ingå undersökningar av personalgrupper vid 42 arbetsplatser. Av 1,760 personer voro därvid 1,311 tuberkulinpositiva, därav 1,170 vid Pirquetsprov, ytterligare 103 vid Mantoux 0,1 mg. och 38 först vid Mantoux 1 mg. Av 1,290 genomlysta personer (456 män, 734 kv.) konstaterades aktiv lungtbc hos 5 män och 4 kvinnor och färsk hilustbc hos 1 kvinna (1,1 % av männen och 0,7 % av kv.). Dessutom blevo 34 personer föremål för fortsatt observation.

Intrakutana Calmette-vaccinationer ha utförts till ett antal av 626.

Under förra hälften av året efterundersöktes 905 av de 1,069 personer, som under tiden 1927—37 blivit BCG-vaccinerade i Göteborg enligt Wallgrens intrakutana metod. 15 av de vaccinerade hade under tiden dött i icke tuberkulösa sjukdomar. Om 53 personer, som ej nåddes av undersökningen, inhämtades, att de voro vid bästa hälsa och att de icke veterligen hade haft någon tuberkulös sjukdom. Om 96 vaccinerade personer (8,9 %) erhöles inga upplysningar.

Samtliga undersökta voro friska (100 %), och endast 2 av dem hade genomgått lindriga sjukdomar av sannolikt tuberkulös natur med full återställelse. Ett liknande fall är dessutom känt bland de 96 ej påträffade. — Bland de fåtaliga fall, där vaccinationen bort göras men av olika anledningar ej kommit till utförande, hade däremot 5 dödsfall och ett ej säkert fastställt antal sjukdomsfall i tuberkulos inträffat.

Av de undersökta voro endast 3 % tuberkulinnegativa, och ingen säker skillnad beträffande tuberkulinkänsligheten kunde fastställas mellan dem som varit exponerade för tuberkulös smitta och dem som ej haft någon känd smittokälla i sin omgivning.

Undersökningen, som är offentliggjord i Acta Pædiatrica 1939 av Anderson och Belfrage, har gett resultat, som visa hän på ett gott och länge bestående skydd mot tuberkulös smitta genom BCG-vaccinationen.

Byråns årliga nytillkomna tuberkulosmaterial sedan dess start, ävensom motsvarande absoluta och relativa dödstal i lungshot och i all tbc., framgår av följande sammanställning.

År	Män	Kvinnor	Barn	Summa	Abs. dödstal		Pr 10,000 inv.	
					i lungssot	i all tbc.	i lungssot	i all tbc.
1911—15..	126	194	53	376	370	460	20,9	26,1
1916—20..	182	202	62	446	369	472	18,3	24,0
1921—25..	158	222	83	463	312	394	13,9	17,6
1926—30..	172	226	36	434	275	333	11,7	14,1
1931.....	203	251	23	477	310	361	12,7	14,7
1932.....	194	251	12	457	232	275	9,3	11,0
1933.....	175	238	19	432	250	297	9,9	11,8
1934.....	175	219	17	411	247	285	9,8	11,2
1935.....	186	194	14	394	231	255	9,0	9,9
1936.....	190	204	7	401	209	246	8,1	9,4
1937.....	206	200	10	416	174	213	6,6	8,0
1938.....	208	229	11	448	200	240	7,4	8,9
1939.....	211	199	14	424	180	215	6,5	7,8

Som synes äro dödlighetssiffrorna åter lägre än någonsin tidigare.

e) *Smittosamma könssjukdomar.*

Under sistförfluten femårsperiod ha följande personer, tillhörande Göteborgs stad och oavsett om de smittats där eller annorstädes, anmälts för venerisk sjukdom:

	1935	1936	1937	1938	1939
Syphilis congenita	0	2	1	0	0
„ acq. primaria	20	20	22	12	39
„ „ secundaria	13	31	14	10	22
Gonorrhæa	1,091	1,132	974	1,173	1,051
Ulcus molle	22	21	26	27	14
	1,146	1,206	1,037	1,222	1,126

Sedan 1919, då den s. k. lex veneris trädde i kraft, ha följande anmälningar av i staden boende könssjuka ingivits:

År	Antal fall	Fall pr 10,000 inv.	År	Antal fall	Fall pr 10,000 inv.
1919.....	3,230	161	1930.....	1,549	63
1920.....	2,250	111	1931.....	1,231	50
1921.....	1,794	87	1932.....	1,130	45
1922.....	1,362	60	1933.....	1,039	41
1923.....	1,378	60	1934.....	1,015	40
1924.....	1,155	50	1935.....	1,146	45
1925.....	1,196	52	1936.....	1,206	47
1926.....	1,502	65	1937.....	1,037	39
1927.....	1,367	59	1938.....	1,222	45
1928.....	1,365	57	1939.....	1,126	41
1929.....	1,587	66			

Årets relativa anmälningssiffra utgör 91 % av den för 1938 och ej mer än 25 % av den, som förekom 1919. I jämförelse med relativa genomsnittssiffran för åren 1919—38 utgör årssiffran 62 %.

Den veneriska smittan har, i procent räknat, förvärvat å följande orter:

	Göteborg	Annan svensk ort	Utlandet	Obekant plats	
Syphilis	55,7	3,3	37,7	3,3	= 100 %
Gonorrhæa	78,6	8,4	12,0	1,0	= 100 %
Ulcus molle	28,6	7,1	64,3	—	= 100 %

De smittade ha representerat följande åldrar:

Ålder	1—10	11—15	16—20	21—25	26—30	31—40	41—50	51—60	över 60
% ...	0,2	0,1	12,7	29,1	29,7	19,7	6,2	1,9	0,4 = 100%

Under åren 1935—39 ha resp. 240, 267, 263, 294 och 308 personer anmälts som smittokällor. Dessa fall, redovisade i procent, ha handlagts sålunda:

	1935	1936	1937	1938	1939
Påtvingats behandling ...	72,9	71,9	70,7	70,8	73,7
Styrkt smittofrihet	10,8	10,5	9,1	11,6	6,8
Ej anträffats	10,0	8,6	6,5	5,4	6,8
Annan övervakn. läkare ..	6,3	9,0	13,7	12,2	12,7
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anmälan om ohörsamhet mot behandlande läkare eller om avbrott i inledd behandling har under åren 1935—39 gjorts i resp. 72, 119, 131, 102 och 81 fall. Med de tredskande har förfarits sålunda (siffrorna ange %):

	1935	1936	1937	1938	1939
Påtvingats behandling ...	52,8	75,6	72,5	71,6	65,4
Styrkt smittofrihet	4,2	4,2	5,4	1,9	7,4
Ej anträffats	31,9	6,7	7,6	11,8	7,4
Annan övervakn. läkare ..	11,1	13,5	14,5	14,7	19,8
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Två polikliniker för kostnadsfri behandling av smittosamma könsjukdomar ha haft daglig mottagning för män och kvinnor.

Nedanstående översikt visar poliklinikernas samlade verksamhet:

	Män		Kvinnor	
	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset
A) Fall av könssjukdom i smittosamt skede:	504	802	313	250
Därav nya 1939	395	668	186	168
Antal poliklinikbesök	5,547	7,249	3,820	3,352
Besök pr mottagning	18	18	13	8

	Män		Kvinnor	
	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset
B) <i>Fall av könssjukdom i ej smittosamt skede, hudsjukdomar m. m.:</i>	476	1,678	232	1,148
Därav nya 1939	419	1,502	139	1,040
Antal poliklinikbesök	1,439	5,734	1,708	3,483
Besök pr mottagning	5	14	6	9

f) **Skyddskoppymningen.**

För genomförande av lagstadgad offentlig vaccination ha under maj och juni månader hållits 21 möten.

Ympningsarbetet under sistförflutna femårsperiod har visat följande resultat:

	1935	1936	1937	1938	1939
Antal primärympningar	2,258	2,295	2,324	2,621	1,743
I % av födda året förut	75,5	73,0	69,4	71,7	43,1
Antal revaccinationer	463	544	578	499	712

g) **Bakteriologiska laboratoriet.**

Laboratoriet, som står på sjukhusdirektionens stat, har under året utfört följande antal bakteriologiska och serologiska undersökningar:

Serologisk luesreaktion (W. R., Kahn, Meinicke, M. B. R.) 20,720, difteriprov 1,533, agglutinationsprov (tyfoïd, paratyfoïd, Gärtner, Bang, dysenteri, tularemi) 1,900, komplementbindningsreaktion för Bangdiagnos 83, Bunnels reaktion 103, diverse undersökningar rör. tyfoïd, dysenteri, undulans, Weil 5,743, blododling för sepsisdiagnos 408, diverse undersökningar å tbc-baciller (sputum, urin, var, punktat etc.) 3,205, marsvinsprov på tbc 1,174, odling för typbestämning av tbc-baciller 546, bakteriologiska undersökningar av urin, var, punktat etc. 4,096, dito av födoämnen 14, autovaccinberedning 333, Gc-prov 274, komplementbindningsreaktion på Gc 162, bakterieräkningar i vatten 5,556, Eijkmans jäsningsprov samt kongoagarodling 2,901, autoklavprov 76, sterilitetsprov 28, Zondeks reaktion 545, sedimentundersökningar 3,214, pH-bestämningar i urin 10, kikhostundersökningar 10, Friedmanns reaktion 28, typbestämningar av pneumokokker 424, musförsök för renodling av pneumokokker 226, malaria 4, trichomonas-undersökningar 22, toxinprövning hos difteribaciller 14, diverse reaktioner och prov 30. — Summa 53,382 undersökningar.

Dessutom ha följande sera och vacciner fabricerats:

BCG-vaccin för intrakut. bruk, ant. ampuller ...	1,141
” ” ” peroralt bruk, ant. ampuller ...	3,794
Scarlatinakonvalescentserum, ant. port.	56

h) Desinfektion. Auktionsgods.

Av nedanstående anledningar har angivna antal desinfektioner utförts genom nämndens personal:

Akuta smittor	3,121
Tuberkulos	467
Misstänkt pantlåne- och auktionsgods	64
Andra orsaker	7
	<hr/>
	3,659

Antal desinfekterade lokaler:

Rum	3,541
Kök	374
	<hr/>
	3,915

i) Åtgärder mot ohyra.

Inom staden verksamma cyanrökare ha åren 1934—39 rapporterat följande antal cyanrökningar:

	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Boningsrum, kök	4,083	6,020	5,740	1,992	1,210	672
Hallar, badrum	796	1,179	1,576	421	119	14
Fabriker, magasin	14	31	14	11	6	9
Smärre fartygsutrymmen ..	1,451	1,690	1,977	1,873	2,691	1,448
Större fartygsutrymmen ...	208	98	74	60	78	47
Diverse utrymmen	70	17	98	65	84	24
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	6,622	9,035	9,479	4,422	4,188	1,214

Härtill komma 173 rökningar i av hälsovårdsnämnden godkända cyankammare.

Av ovanstående tabell framgår att den viktiga kategorien boningsrum och kök år 1939 endast innefattade c:a 11 % av det antal, som cyanröktes 1935. Anledningen till detta får sökas dels i de skärpta bestämmelser, som trädde i kraft 1/11 1936, dels i den hårdare konkurrens som etablerats av andra ohyremedel än cyan. En viss andel i tillbakagången får nog sökas i att ohyran otvivelaktigt minskats.

Fastighetsförsäkringen mot ohyra synes utgöra ett värdefullt medel i kampen mot bostadsohyran. Med stöd av vissa beräkningar kan man våga antaga, att vid slutet av 1939 i runt tal 25,000 bostadslägenheter, motsvarande c:a 60,000 rumsenheter, voro försäkrade. Äro dessa siffror riktiga, skulle c:a $\frac{1}{4}$ av stadens hela lägenhetsbestånd vara ohyreförsäkrat i någon form.

j) Åtgärder mot råttor.

Jämlikt art. 28 i den internationella hälsovårdskonventionen ha, till nedbringande av råttstammarna ombord å fartyg, 47 större fartygsutrymmen cyanrökts. Efter vederbörlig deratisation ha internationella

rättfrihetscertifikat utfärdats för 12 fartyg. Rättförekomsten ombord å fartyg har kraftigt minskats efter tillkomsten av den internationella övervakningen.

Inom hamnområdet och dess varuskjul har systematisk utläggning av rättgift förekommit.

I anslutning till den rättinvandring i fastigheterna, som iakttagits på höstarna, har giftutläggning i stor utsträckning ordnats under årets 3 sista månader. Man har även påkallat s. k. rättsäkring av ett betydande antal fastigheter och lokaler.

9. Barnavårdsverksamheten.

Barnavårdsnämndens allmänna verksamhet framgår av följande tablå:

År	Totala antalet barn	skydds- uppiostran	För dessa har verksamheten avsett			
			samhällsvård	åtgärder enl. 23 § i b. v. lagen	insp. av fosterbarn	barnavårds- mannaskap
1926	7,815	274	1,827	133	596	4,688
1930	8,535	322	2,072	102	895	5,144
1935	8,396	399	2,152	232	705	4,906
1936	8,498	357	2,220	232	704	4,985
1937	8,228	312	2,139	133	661	4,983
1938	8,465	369	2,134	135	723	5,104
1939	8,365	392	2,092	164	704	5,013

Barnavårdsmanna-institutionen har visat följande utveckling:

	Antal barnavårdsmän		Antal barnavårdsmannaskap omhändertagna av		Summa
	avlönade	oavlönade	avlönade		
			barnavårdsmän	barnavårdsmän	
1918	12	52	961	101	1,062
1920	21	61	2,319	125	2,444
1925	35	45	3,897	93	3,990
1930	39	28	4,561	78	4,639
1935	27	21	4,333	82	4,415
1938	26	15	4,313	51	4,364
1939	29	8	4,304	33	4,337

Vården av fosterbarn har haft följande omfattning:

	Födelseår	Vårdade i			S:a
		fosterhem	barnhem	annan anstalt	
Barn i äktenskap	1923—32	89	38	1	128
” ” ”	1933—38	88	17	5	110
” ” ”	1939	13	6	—	19
Barn utom äktenskap	1923—32	230	3	—	233
” ” ”	1933—38	178	15	—	193
” ” ”	1939	11	15	—	26
		609	94	6	709

Inom staden arbeta 13 barnavårdscentraler, av vilka barnavårdsnämnden driver 1 och föreningen Mjölkdroppen 12 stycken. Deras samlade verksamhet framgår av följande tabell:

	1932	1935	1936	1937	1938	1939
Antal födda	3,101	3,147	3,347	3,603	3,960	4,286
Döda 0—1 år i % av födda	4,1	2,7	3,5	2,7	3,4	3,06
Övervakade barn	2,176	2,786	3,101	3,244	4,742	5,367
Underhållsdagar	303,102	443,593	476,878	596,239	801,686	1,210,737
Totalkostnader . .	32,893	35,852	37,951	40,973	49,727	57,874
Föräldraavgifter	8,381	12,408	14,475	16,483	18,966	19,170

Inspektionen av de späda fosterbarnen har sedan länge utförts av barnavårdscentralerna. Fr. o. m. 1939 har tillsynen utsträckts att omfatta jämväl fosterbarn i 2. och 3. levnadsåret.

III. Sjuklighet och sjukvård.

1. Sjuklighet i staden.

Huvudparten av gängse sjukdomar är ej underkastad generell anmälningsplikt. Den samlade sjukligheten kan därför ej statistiskt belysas. Någon ledning har man dock dels av tjänsteläkarnas veckorapporter, dels av de obligatoriskt anmälda smittosjukdomarna.

År	Distr. läka anmält pr 1,000 inv.	Smittor pr 1,000 inv.	År	Distr. läka anmält pr 1,000 inv.	Smittor pr 1,000 inv.
1929	52	2,1	1935	62	1,8
1930	55	2,5	1936	56	2,5
1931	57	2,6	1937	46	2,1
1932	54	3,2	1938	44	6,0
1933	55	4,4*)	1939	53	11,5
1934	48	3,8			

Siffrorna visa, att under 1939 tjänsteläkarna relativt taget anmält lika många sjukdomsfall som genomsnittligt under tioårsperioden 1929—38. Å andra sidan visa smittofallen inemot en fyrdubbling i jämförelse med den relativa frekvensen under sagda tioårsperiod.

De obligatoriskt anmälda smittorna återfinnas i tab. 11.

Av *skarlakansfeber* anmäldes 3,025 fall eller 10,9 pr 1,000 invånare. Siffran innebär ungefär en fördubbling mot 1938 och en femdubbling av fallens antal i förhållande till femårsperioden 1934—38. Epidemien är

*) Fr. o. m. 1933 har icterus infectiosus inräknats som anmälningspliktig smitta.

den största som förekommit i staden under sistförflutet halvsekel. Den närmast största inträffade 1902 med 8,0 fall pr 1,000 invånare. Årets frekvensmaximum och minimum inträffade i resp. maj och augusti. De enskilda fallen voro genomgående lätta och de abortiva fallen mycket talrika.

Av *tyfoïd* och *paratyfoïd* anmäldes resp. 2 och 74 fall. Av sistnämnda sjukdom inträffade 44 fall under maj och juni. Synbarligen utgjorde fallen en del av en i Västsverige utbredd större epidemi.

Av *difteri* anmäldes 10 fall, sporadiskt uppträdande under större delen av året.

Av *rödsot* anmäldes 3 fall.

Av *epidemisk hjärnfeber*, *barnförlamning*, *sömnnsjuka*, *undulantfeber* och *Weils sjukdom* diagnosticerades ett fall inom varje grupp.

Av *infektiös ikterus* (inkl. hepatit och katarrhal ikterus) anmäldes 69 fall. Under åren 1934—38 anmäldes resp. 94, 129, 159, 122 och 161 fall. Sjukdomsgruppen får tills vidare betraktas som ej fullt enhetlig.

För nedanstående smittor äger man uppgifter endast i tjänsteläkarnas årsrapporter: *epidemisk influensa* 3,731 mot 2,208 året förut, *kikhosta* 178 (87), *påssjuka* 46 (8), *mässling* 3 (3).

2. Den allmänna sjukvården i staden.

Sjukvården inom stadens 13 sjukvårdsdistrikt har under året skötts av 11 distriktsläkare och 1 extra läkare.

Distriktsläkarna ha anmält 14,628 sjukdomsfall mot 11,912 året förut. I övrigt hänvisas till tab. 14.

För *läkarbesök nattetid* vid hastigt påkommet sjukdomsfall har hälsovårdsnämnden utbetalat:

År	Antal besök	Kronor	År	Antal besök	Kronor
1931	173	3,655:95	1936	193	3,439:90
1932	254	5,244:35	1937	199	3,575:15
1933	292	5,799:—	1938	162	2,923:—
1934	259	5,267:—	1939	164	2,944:25
1935	226	4,000:30			

Läkemedel åt fattiga sjuka ha dragit följande kostnader:

År	Kronor	Kr. pr stadens inv.	År	Kronor	Kr. pr stadens inv.
1931	57,985:59	0:24	1936	89,576:03	0:35
1932	67,489:—	0:27	1937	95,514:77	0:36
1933	87,339:—	0:35	1938	97,897:76	0:36
1934	87,714:96	0:35	1939	105,802:20	0:38
1935	90,743:54	0:36			

Över antalet *läkare* (underläkare, amanuenser och assistentläkare ej inräknade) och *tandläkare* i aktivt arbete ävensom antalet *apotek* och där anställd *personal* lämnas följande sammanställning:

År	Totala siffror			Antal invånare för varje			
	läkare	tandläk.	å apotek anställda	läkare	tandläk.	apotek	å apotek anställd
1925	116	56	82	1,991	4,125	16,500	2,817
1930	138	102	67	1,780	2,408	17,543	3,666
1935	153	142	85	1,670	1,799	15,968	3,006
1936	160	162	89	1,618	1,598	16,181	2,909
1937	170	160	91	1,545	1,641	16,417	2,886
1938	176	170	93	1,532	1,586	16,849	2,899
1939	179	180	98	1,542	1,533	17,249	2,816

Stadens 9 *kommunalsköterskor* ha, med mera tillfällig hjälp, utfört sjukvård sålunda:

	1935	1936	1937	1938	1939
Summa patienter	914	882	867	897	870
Av dem betalande	520	519	510	506	468
Dag-sjukbesök	23,002	23,386	23,783	26,365	27,540
Natt-sjukbesök	134	80	73	84	74
S. k. förlängda besök	144	149	90	67	105

3. Sjukhus och polikliniker.

I fråga om sjukhusens och poliklinikernas verksamhet hänvisas till sjukhusdirektionens årsberättelse över sjukvården i staden.

4. Barnaföderskors vård.

Verksamheten å *stadens allmänna barnbördshus*, numera *kvinnokliniken*, framgår av nedanstående tabell:

	1935	1936	1937	1938	1939
Intagna graviditets-fall	3,165	3,402	3,543	3,887	4,150
Andra patienter	262	298	303	424	501

Verksamheten å stadens 2 *mödravårdscentraler* framgår av följande tabell:

Antalet mottagningar	200
„ nyinskrivna mödrar	468
„ mödrabesök	1,528

I staden *enskilt praktiserande barnmorskor* ha utfört följande antal förlossningar:

	1937	1938	1939
i enskilt förlossningshem	1,280	1,249	1,154
i barnmorskans hem	6	1	1
i kvinnans hem	157	270	279
därav genom distr.-barnmorska	—	153	225

Jämlikt föreskrift i § 7 av gällande reglemente för barnmorskor ha 47 i staden *enskilt praktiserande barnmorskor* inkommit med utdrag ur sina dagböcker. Uteslutats förlossningar, utförda å förlossningshem, visar det sig, att

23 barnmorskor	ej haft någon förlossning
15 ”	vardera haft 1—10 förlossningar
1 barnmorska	” 11—20 ”
1 ”	” 41—50 ”
1 ”	” 51—60 ”
2 barnmorskor	” 61—70 ”

Ett sammandrag av barnmorskornas dagböcker visar följande:

År	Barnafödelskor										Födda barn													
	Barnafödelskor					Barnsängskvinnan var 3 veckor efter förlossningen		Barnafödelskor förlösta och vårdade i			Födda barn													
											Levande födda							Dödfödda						
	Antal	Giffla	Ogiffla	Änkor och fränskilda	Förstfödelskor	Omifödelskor	Frisk	Sängliggande sjuk	Död	Missfall	Antal	Gossar	Flickor	Fullgångna		Ofullgångna		Fullgångna		Ofullgångna				
Gossar														Flickor	Gossar	Flickor	Gossar	Flickor	Gossar	Flickor				
1930	68	1,478	1,294	172	12	545	933	1,460	14	4	50	862	301	1,199	579	620	540	573	19	31	13	8	7	8
1935	54	1,282	1,126	146	10	560	722	1,273	7	2	10	1,019	282	1,007	512	495	475	455	20	32	10	4	7	4
1936	54	1,375	1,211	159	5	629	746	1,365	10	—	6	1,144	285	1,106	544	562	510	507	24	45	6	8	4	2
1937	50	1,443	1,267	162	14	654	789	1,431	10	2	6	1,280	255	1,203	600	603	569	554	18	36	7	3	6	10
1938	48	1,520	1,359	154	13	649	871	1,507	10	3	1	1,249	275	1,262	640	622	601	579	23	31	14	8	2	4
1939	47	1,434	1,317	104	13	669	765	1,428	4	2	1	1,154	185	1,269	673	596	620	542	35	37	13	13	5	4

5. Apoteken.

Av stadens 16 apotek ha 14 i vanlig ordning visiterats av förste stads-läkaren. Två ha varit föremål för inspektion från medicinalstyrelsens sida. Samtliga apotek ha kunnat erhålla goda vitsord.

6. Rättsmedicin m. m. (t. f. andre stadsläkaren C. Fällström.)

I. Utlåtanden på begäran av Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Göteborgs och Bohus län.

En av poliskammaren gjord framställning om rättsmedicinsk obduktion av ett 18 cm. långt fosterlik föränledde icke någon länsstyrelsens åtgärd. Av ett yttrande i ärendet av Kungl. Medicinalstyrelsen framgår, att det ur rättssäkerhetens synpunkt är önskvärt att åtminstone en yttre besiktning av den döda fosterkroppen företages av läkare i varje fall, där så utan allt för stora svårigheter kan ske, så att avgörandet av frågan, huruvida liköppning behöves, endast i rena *undantagsfall* blir beroende av lekmannabesiktning av den döda kroppen.

II. Utlåtanden på begäran av polismyndigheten.

a) Angående dödsorsak i 69 fall. Efter verkställd besiktning eller liköppning ha följande dödsorsaker fastställts:

<i>Mors naturalis.</i>	<i>Mors violenta, non naturalis.</i>
Pachymeningitis hæmorrhagica	Casus mortiferi:
Hæmorrhagia cerebri	Submersio
Endocarditis chronica	Suffocatio
Myocarditis chronica	Intoxicatio acuta
Vitium congenitum cordis	Fractura cranii
Arteriosclerosis	Laceratio
Cardiosclerosis	
Aortitis	Suicidium:
Aneurysma aortæ	Submersio
Embolia arteria pulmon.	Strangulatio
Trombosis	Intoxicatio acuta
Bronchitis purulenta	Vulnus sclopetarium
Pneumonia acuta lobaris	
Nephritis chronica	Homicidium:
Diabetes mellitus	Submersio

Liköppning har verkställts å tvenne fosterlik 18 resp. 27 cm. långa. Fostret hade ej nått den utveckling, att det kunnat framföras med liv eller fylla sina lungor med luft. Några tecken på yttre våld med fosterfördrivande redskap kunde ej påvisas liksom ej heller någon annan orsak till förtidig fosteravgång.

b) Vid förberedande undersökning i brottmål, varvid närvaro av legitimerad läkare ansetts lämplig (S. F. S. 171, M. F. 41/1936), 12 fall.

c) Angående person, anställd i stadens tjänst, under tjänstgöringstid så påverkad av starka drycker, att han var olämplig att tjänstgöra, 1 fall.

d) Angående personer omhändertagna å stadens polisstationer. Undersökningen har givit anledning till

1. förslag om vård å sjukhus, 48 fall.
2. blodprovstagning och utlåtande ang. påverkan av starka drycker hos person, som med skäl misstänkts hava fört motorfordon, jämlikt lag om blodundersökning i brottmål, 142 fall.
I ett fall avstods från att verkställa av polismyndigheten begärd blodprovstagning, emedan den, som undersökningen avsåg, på grund av skallskada vårdades å sjukhus och provtagning kl. 23 ej kunde ske utan att störa övriga sjuka å avdelningen. Sjukvårdens krav ansågs böra tillgodoses före rättssäkerhetens.
3. intagning å sinnessjukhus efter utfärdande av vårdattest, 17 fall. läkarbetyg enl. sinnessjukhuslagens par. 11 mom. 2, 10 fall. observationsattest enligt par. 28, 1 fall. förslag om ansökan enligt stadga ang. sinnessjukvården par. 73, 8 fall.
symtom å sinnessjukdom ej påvisats i 3 fall.
4. utlåtande att skälig anledning antaga att sinnesbeskaffenhet av den art, som utesluter eller minskar straffbarheten, förelegat vid brotts begående, 1 fall.
5. anmälan att vederbörande befunnits vara i sådan belägenhet, att fattigvårdsstyrelsens ingripande varit av nöden, 18 fall.
6. förslag om behandling enligt fattigvårdslagens par. 73, då vederbörande gjort sig förfallen till bettleri eller lösdriveri, 6 fall.
7. anmälan till kommunala nykterhetsnämnden jämlikt alkoholistlagens par. 10 och allmänna läkarinstruktionen par. 59 mom. 13, 32 fall.
8. utfärdande av läkarbetyg för intagande å allmän alkoholistanstalt, då vederbörande varit hemfallen åt missbruk av alkoholhaltiga drycker och i följd därav farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv och faran för säkerhet och liv varit så överhängande, att åtgärd som ankommit på länsstyrelsen ej utan våda kunnat avvaktas (17 fall) eller att det förelegat anledning befara att vederbörande komme att avvika från orten, då han fört ett kringflackande liv (s. k. vagabonderande alkoholist, 7 fall).
9. läkarbetyg enligt lösdrivarlagens par. 7, 2 fall.
10. intyg över skador å person som varit utsatt för misshandel, 24 fall.
11. utlåtande på grund av otuktsbrott, 1 fall.
e) Angående skrivelser till länsstyrelsen från en kvinna, som anser sig vara förföljd.

III. Utlåtanden på begäran av hälsovårdsnämnden.

1. 12 års gosse, epileptiker, vården i hemmet tillfredsställande.
2. Kvinna, psykiskt efterbliven, en minderårig dotter bör ställas under barnavårdsnämndens övervakning.

3. Kvinna, psykopat, ej i behov av vård å sinnessjukhus.
4. Kvinna, imbecill med eretiskt lynne, står under kontroll vid polikliniken för psykiskt sjuka, erhåller tillfredsställande vård.
5. Man, psykiskt efterbliven, hypersexuell, ytterligare observation ev. sjukhusvård.
6. Kvinna, psykiskt sjuk med storhets- och förföljelsetankar, beredd vård å sinnessjukhus.
7. 7 års gosse, vården i hemmet tillfredsställande.
8. Kvinna, lidande av åderförkalkning, störande för sin omgivning, beredd sjukhusvård.
9. Kvinna, sinnessjuk, farlig för sitt eget liv, beredd vård å sinnessjukhus.
10. Kvinna, senil, paranoid, bör beredas vård.
11. Man, lidande av åderförkalkning, ej i behov av vård å sinnessjukhus.
12. 15 års gosse, vården i hemmet tillfredsställande.
13. Kvinna, minderårig dotter, erhåller tillfredsställande vård i hemmet.
14. Psykiskt efterbliven man, beredd vård genom hjälpverksamhetsläkarens försorg.
15. Kvinna, psykiskt sjuk, dock ej i behov av vård å sinnessjukhus.
16. 18-årig, imbecill flicka med sexuella förvillelser, bör omhändertagas för skyddsuppfostran och beredas vård å sjukhus för ev. sterilisering.
17. Yttrande med anledning av skrivelse från poliskammaren.
18. Kvinna, homosexuell, lidande av schizofreni, beredd vård å sinnessjukhus.
19. Kvinna, imbecill, en minderårig psykiskt efterbliven son, tillhörande hjälpklass, bör omhändertagas för skyddsuppfostran.
20. Kvinna, omyndigförklarad i anslutning till vård å sinnessjukhus år 1938. F. n. ej i behov av vård.

IV. *Utlåtanden på begäran av nykterhetsnämnden.*

Nykterhetsnämnden har begärt undersökning och läkarbetyg för intagning å allmän alkoholistanstalt av 86 män och 8 kvinnor, hemfallna åt missbruk av alkoholhaltiga drycker.

Som intagningsgrund har anförts

- a) Farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv, 10 fall.
- b) Utsätter någon, som vederbörande enligt stadgande i lag är skyldig att försörja, för nöd eller uppenbar vanvård eller eljest grovt brister i sina plikter mot sådan person, 24 fall.

- c) Ligger det allmänna, sin familj eller annan till last, 14 fall.
 d) Ur stånd att taga vård om sig själv, 23 fall.
 e) För ett för de närboende eller andra grovt störande levnadssätt, 7 fall.
 f) Under de två senaste åren tre eller flera gånger dömd till ansvar för fylleri, 16 fall.

V. Sjukvårdande verksamhet vid Göteborgs ålderdomshem.

Den 31/12 1939 vårdades å hemmet 128 åldringar, 49 män och 79 kvinnor. Under året hade 8 personer intagits och 10 avlidit. Å sjukavdelningen funnos den 31/12 20 patienter, flertalet lidande av kroniska sjukdomar.

Arteriosclerosis cerebri	1	Bronchitis chronica	1
Cardiosclerosis	1	Cataracta senilis	2
Myocarditis chron.	7	Myxödem	1
Vitium organ. cordis	3	Epilepsia	1
Hypertrophia prostatae	1	Hemiplegia	1
Pneumonia ac. lob.	1		

IV. Befolknings- och dödlighetsstatistik.

1. Folkmängd, nativitet, mortalitet.

Den kyrkoskrivna befolkningen utgjorde den 1 januari 275,753 och den 31 december 280,601.

Befolkningens tillväxt framgår av följande tabell:

År	Folkmängd vid årets slut	Därav mankön	Därav kvinnkön	Folkmängd i % av rikets städer
1850	26,084	12,570	13,514	7,4
1900	130,619	60,128	70,491	11,8
1910	167,809	77,806	90,003	12,3
1920	202,328	96,169	106,159	11,6
1930	243,414	114,544	128,870	12,2
1931	247,911	116,494	131,417	12,2
1932	251,110	117,974	133,136	12,2
1933	252,721	118,867	133,854	12,2
1934	255,386	120,167	135,219	12,1
1935	258,345	121,739	136,606	12,1
1936	262,676	123,908	138,768	12,0
1937	269,581	127,712	141,869	12,1
1938	275,753	130,819	144,934	12,1
1939	280,601	133,378	147,223	12,1

Enl. uppgift från statistiska centralbyrån utgjorde antalet *levande födda* 4,286 (15,4 pr 1,000 inv.) mot 4,041 (14,8 pr 1,000 inv.) år 1938.

Enl. samma källa uppgingo *dödsfallen* bland här kyrkoskrivna till 2,624 (9,4 pr 1,000 inv.). Nativitetsöverskottet var sålunda 1,662 mot 1,456 året förut.

Födelse- och dödssiffrornas förskjutningar under ett drygt årtionde framgå av följande sammanställning:

År	Absoluta antalet levande födda	Födda på 1,000 invånare			Antal döda i Göteborg	Nativitetsöverskott
		i Göteborg	i landets städer	i landet i dess helhet		
1925	3,700	16,1	14,9	17,6	2,473	1,227
1926	3,544	15,3	14,1	16,8	2,263	1,281
1927	3,116	13,4	13,2	16,1	2,463	653
1928	3,184	13,6	13,1	16,1	2,346	838
1929	3,196	13,4	12,4	15,2	2,546	650
1930	3,160	13,0	12,6	15,4	2,603	557
1931	3,330	13,6	12,4	14,8	2,697	633
1932	3,101	12,4	12,4	14,5	2,556	545
1933	3,002	11,9	11,5	13,7	2,476	526
1934	2,992	11,8	11,5	13,7	2,498	494
1935	3,143	12,2	11,8	13,8	2,644	499
1936	3,351	12,9	12,7	14,2	2,588	763
1937	3,638	13,7	13,0	14,4	2,692	946
1938	4,041	14,8	13,8	14,8	2,585	1,456
1939	4,286	15,4	14,3	15,3	2,624	1,662

I övrigt hänvisas till tab. 6 och 7, vilka dock äro sammanställda efter resp. pastorsämbetens uppgifter och utvisa födda för varje månad och församling, samt tab. 8, som, likaledes efter prästerskapets uppgifter, anger befolkningens rörlighet inom församlingarna.

Den av *hälsovårdsnämnden förda dödsstatistiken* tar emellertid hänsyn till den ur sanitär synpunkt aktuella bostaden, ej till kyrkoskrivningsorten. I dödssiffran inräknas därför dels här kyrkoskrivna och avlidna personer, dels här kyrkoskrivna, som under tillfällig vistelse utom staden dött i kronisk sjukdom, dels slutligen främlingar, som dött i akut sjukdom under sin vistelse i staden, dock utan att ha hitkommit för vård.

Enligt denna beräkning framkommer dödssiffran 2,590 (9,4 pr 1,000 inv.). Det är denna siffra, som återfinnes i tab. 15. Räknar man åter endast här i staden mantalsskrivna och avlidna personer, får man döds-siffran 2,465. Om sistnämnda siffra ställes i relation till den 1939 i staden mantalsskrivna befolkningen, kommer man till dödstalet 9,0 pr 1,000 invånare. Se i övrigt tab. 9.

2. Dödsorsakerna.

Med utgångspunkt från i Göteborg kyrkoskrivna personer, som dött inom eller, i kronisk sjukdom, utom staden samt främlingar, döda härstädes i akut sjukdom, återfinnas i tab. 15 de dödsorsaker, som under året ifrågakommit. I tab. 16 är samma dödsmaterial samlat i huvudgrupper och fördelat på månader och kvartal.

Dödsfallen inom de stora huvudgrupperna visa följande absoluta och relativa tal:

Sjukdomsgrupper	Absoluta dödstal	I % av samtliga	Pr 10,000 inv. 1938	Pr 10,000 1929—38
Cirkulationsrubbingar	697	26,9	25,3	25,1
Svulster	438	16,9	15,9	14,6
Akuta o. kroniska infektioner	316	12,2	11,4	16,1
Nervsystemets sjukdomar	299	11,5	10,8	7,8
Gastrointestinala sjukdomar ..	116	4,5	4,2	5,0
Urinorganens sjukdomar	104	4,0	3,8	4,5
Våldsam död	111	4,3	4,0	3,6
Övriga dödsorsaker	509	19,7	18,4	20,4
	2,590	100,0		

I *lung- och larynxtuberkulos* avledo 180 personer eller 6,5 pr 10,000 invånare mot 200 året förut (7,4 pr 10,000). Årets relativa dödssiffra utgör 66,3 % av genomsnittssiffran för perioden 1929—38.

I *annan tuberkulos* avledo 35 personer eller 1,3 pr 10,000 (1,5 året förut). Dödssiffran utgör 81,2 % av genomsnittssiffran för nyssnämnda tioårsperiod.

I *paratyfoid, skarlakansfeber, difteri* och *epidem. hjärnfeber* avledo resp. 4, 3, 1 och 1 personer.

Faint, illegible text, possibly a list or account.

Faint, illegible text, possibly a list or account.

Faint, illegible text, possibly a list or account.

Faint, illegible text, possibly a list or account.

TABELLER

TILL

HÄLSOVÅRDSNÄMNDENS

ÅRSBERÄTTELSE

1939

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

1951

Tab. 1. Renhållningsanordningar o. d. i Göteborg pr 31 dec. 1939.

Stadsdel	Antal fastigheter och egendomar				Antal stall	Antal ladugårdar	Antal svinhus
	där stadens renhållningsverk hämtat (helt eller delvis)	där enskilda hämtat (helt eller delvis)	med vattenklosetter (helt eller delvis)	med latrinuppsamling i spänner (helt eller delvis)			
Nordstaden	230	88	187	48	—	—	—
Inom Vallgraven	394	96	340	65	—	—	—
Pustervik, Masthugget o. Kommendantsängen	365	73	290	84	1	—	—
Haga	294	5	139	165	1	—	—
Annedal o. Änggården	525	12	424	161	5	—	3
Landala	298	7	176	120	1	—	—
Vasastaden, Lorensberg o. Johanneberg	655	10	679	15	1	—	—
Heden	186	15	159	44	3	—	—
Stampen o. Gullbergsvass ...	223	135	153	122	12	—	—
Olskroken, Bagaregården, Källtorp, Gamlestaden o. Kviberg	1399	82	1303	180	20	19	14
Stigberget, Olivedal o. Slottsskogen	563	27	334	253	2	—	—
Majorna	1554	44	1107	457	12	2	—
Nya Varvet	—	42	23	18	1	1	1
Lundby	1197	1360	833	1582	68	74	63
Örgryte	2665	248	2045	833	41	19	10
Utbynäs m. m.	227	211	345	123	8	18	10
Summa	10775	2455	8537	4270	176	133	101

Tab. 2. Av matvarukontrollen anhållna och oskadliggjorda födoämnen under år 1939.

V a r u s l a g	Vikt i kg.	Antal kassationer						Kassationer på grund av					
		vid import	å torg eller i fisk- hall	i upp- lagsma- gasin	i char- kuteri- verkstad	i han- delsto- ka	s:a	för- skäm- ning	mögel, förel- ning o. d.	annan orsak			
Färskt kött och organ av storboskap	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
D:o av kalv	13,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D:o av får	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D:o av svin	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D:o av fågel	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Salt eller rökt kött	1,987	4	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—
Korv eller andra av kött beredda varor	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
Färsk fisk	1,183,5	—	7	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—
Skaldjur	227,5	—	3	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
Salt eller rökt fisk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mjölk	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra födoämnen	18,592,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	22,161,7	4	11	10	2	12	39	34	2	3	—	—	—

Tab. 4. Försäljnings-, tillverknings- och

Stadsdelar	Bagerier			Sockerbagerier			Brödbutiker			Charakteristiska städer			Köttbutiker			Mjölklokaler								
																butiker				övriga lokaler				
	antal		därav i samband med		lagerlokaler	mejerier	huvudsakligen brödfärfabrik	ostaffär	speceriefärfabrik	s:a	i källare	ovan jord												
	ovan jord	i källare	s:a	ovan jord									i källare	s:a										
Nordstaden	2	1	3	1	—	1	7	—	7	1	—	1	5	—	5	11	—	11	—	—	—	1	—	—
Inom Vallgraven	10	2	12	9	—	9	36	2	38	2	1	3	85	2	87	17	1	18	—	1	1	—	—	—
Pustervik, Masthugget och Kommendantsängen	15	1	16	3	—	3	25	3	28	9	2	11	22	3	25	26	4	30	1	—	2	—	—	—
Haga	6	—	6	—	—	—	22	—	22	3	—	3	22	—	22	22	—	22	1	—	1	—	—	—
Annedal o. Änggården	6	—	6	—	—	—	11	2	13	3	1	4	8	—	8	16	1	17	2	—	—	—	—	—
Landala	3	—	3	1	—	1	11	—	11	1	—	1	6	—	6	20	—	20	—	—	—	—	—	—
Vasastaden, Lorensberg och Johanneberg	11	8	19	4	2	6	34	10	44	6	—	6	28	—	28	54	8	62	1	—	—	—	1	—
Heden	5	2	7	—	1	1	5	2	7	2	1	3	5	1	6	14	1	15	—	—	—	—	—	—
Stampen	6	—	6	—	—	—	10	—	10	1	—	1	6	—	6	11	1	12	—	—	—	1	—	—
Gullbergsvass	1	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—	2	—	2	5	—	5	—	—	—	—	—	—
Olskroken, Gamlestaden och Utbynäs	16	—	16	1	—	1	46	—	46	12	1	13	42	1	43	88	1	89	—	—	—	—	—	—
Stigberget, Olivedal och Slottsskogen	22	1	23	4	1	5	45	3	48	11	2	13	30	2	32	75	2	77	1	—	—	—	—	—
Majorna o. Nya Varvet	25	2	27	5	—	5	83	—	83	16	—	16	56	—	56	124	2	126	—	—	1	—	1	—
Lundby	11	—	11	—	—	—	38	1	39	8	—	8	31	2	33	61	4	65	15	—	—	—	—	—
Lunden	10	—	10	1	—	1	14	—	14	3	—	3	12	—	12	24	—	24	—	—	—	—	—	—
Gårda o. Böö	12	—	12	1	—	1	30	1	31	6	1	7	29	—	29	45	1	46	2	—	—	1	—	—
Krokslätt	1	1	2	—	—	—	6	1	7	1	—	1	14	—	14	13	—	13	—	—	—	—	—	—
Summa	162	18	180	30	4	34	425	25	450	85	9	94	403	11	414	626	26	652	23	1	5	3	2	—
Därav i saluhallarna	—	—	—	—	—	—	8	—	8	—	—	—	97	—	97	2	—	2	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Därav 227 kaffebröds- och konfektyrbutiker. ²⁾ Därav 2 hästköttbutiker. ³⁾ Därav 11 tillverkningslokaler för glace

Tab. 5. Sammandrag av resultaten från under å

Provtagningsställe	ANTAL PROV														surhets			
	Antal butiker under året	Antal undersökta mjölkprov	Mjölakens medelfetthalt	fetthalt under 3 %										högst 7,5	minst 7,6		minst 8	
				s:a	högst 2 %	2,1 %	2,2 %	2,3 %	2,4 %	2,5 %	2,6 %	2,7 %	2,8—2,9 %		s:a	på 100		
																		av 100 undersökta
1. Butiker.																		
A.-B. Lantbruk. Mjolkcentral..	305	1,889	3,26	86	4,55	2	—	—	1	—	5	12	8	58	1,888	1	0,05	1
A.-B. Mjölkförsäljn. Direkt ...	69	442	3,24	12	2,74	1	—	1	—	1	—	—	1	8	441	1	0,23	—
Konsumtionsfören. Göteborg...	65	370	3,30	11	2,97	1	—	—	—	—	—	—	3	7	370	—	—	—
Olof Askunds Ångbag. A.-B. ...	28	156	3,26	4	2,56	—	1	—	—	—	—	—	2	1	155	1	0,64	—
A.-B. Majornas Ångbageri.....	6	25	3,32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—
Gerda Svanley	5	31	3,22	3	9,68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—
Karin Lindström	4	26	3,31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	—	—	—
Lannfelts A.-B.	4	24	3,24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	—	—
Övriga butiksinnehavare	166	1,002	3,05	66	6,58	1	—	2	—	1	5	6	5	46	999	3	0,30	2
Summa	652	3,965	3,24	182	4,64	5	1	3	1	1	11	18	19	123	3,959	6	1,53	3
2. Mejerier, produktionsstäl- len o. fordon.																		
<i>Leverantörer till:</i>																		
A.-B. Lantbruk. Mjolkcentral..	—	7,369	3,37	677	9,19	5	2	8	11	23	45	69	107	407	7,279	90	1,22	38
A.-B. Mjölkförsäljn. Direkt ...	—	1,432	3,39	10	0,70	—	—	—	—	1	—	—	2	2	5	1,431	1	0,07
Göteborgs Mejeriaktiebolag..	—	132	3,12	16	12,12	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	132	—	—
Summa	—	8,933	3,29	703	7,87	5	2	8	11	24	45	71	110	427	8,842	91	1,02	38
3. Sjukhusen.																		
Mjölkleveranser	—	1,415	3,16	234	16,54	2	1	1	—	3	10	13	18	186	1,413	2	0,14	2
Samtliga ovanstående prov	—	14,313	3,23	1,119	7,82	12	4	12	12	28	66	102	147	736	13,814	99	0,69	42
Kontrollmjölk	—	549	3,42	36	6,56	1	—	1	—	—	1	1	3	29	—	549	—	—

Tab. 6. Födelsor i Göteborg år 1939, med fördelning på månader.

Månader	Levande födda					Dödfödda					S:a födda	därav utom äkten- skap
	inom		utom		s:a	inom		utom		s:a		
	äktenskap					äktenskap						
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.			
Januari	141	144	21	30	386	4	7	—	1	12	348	52
Februari	139	123	21	20	303	7	2	1	—	10	313	42
Mars	189	176	22	26	413	3	6	—	—	9	422	48
April	182	163	29	15	389	6	2	—	—	8	397	44
Maj	177	167	26	20	390	6	3	—	—	9	399	46
Juni	156	153	27	27	363	5	3	2	—	10	373	56
Juli	184	170	18	25	397	7	3	1	—	11	408	44
Augusti	140	134	19	23	316	3	1	1	—	5	321	43
September	141	158	21	17	337	8	7	—	—	15	352	38
Oktober	165	146	23	23	357	3	2	1	—	6	363	47
November	169	130	23	20	342	3	5	—	—	8	350	43
December	149	155	20	21	345	4	3	—	—	7	352	41
Summa	1,932	1,819	270	267	4,288	59	44	6	1	110	4,398	544

Tab. 7. Födelsor i Göteborg år 1939, med fördelning på församlingar.

Församlingar	Levande födda					Dödfödda					S:a födda	därav utom äkten- skap
	inom		utom		s:a	inom		utom		s:a		
	äktenskap					äktenskap						
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.			
Domkyrko	48	26	11	12	97	1	—	—	—	1	98	23
Vasa	42	60	18	12	132	1	1	—	—	2	134	30
Johanneberg	188	167	24	15	394	4	5	1	1	11	405	41
Christine	52	59	18	16	145	—	4	—	—	4	149	34
Haga	36	33	14	22	105	—	1	—	—	1	106	36
Annedal	78	91	11	11	191	2	1	—	—	3	194	22
Masthugget	81	83	14	17	195	5	2	—	—	7	202	31
Oskar Fredrik	168	138	29	27	362	8	2	1	—	11	373	57
Karl Johan	397	353	33	41	824	9	9	—	—	18	842	74
Gamlestaden	298	269	40	27	634	10	7	—	—	17	651	67
Lundby	227	203	28	32	490	7	4	3	—	14	504	63
Örgryte	311	331	30	35	707	12	8	1	—	21	728	66
Tyska	6	6	—	—	12	—	—	—	—	—	12	—
Summa	1,932	1,819	270	267	4,288	59	44	6	1	110	4,398	544

Tab. 8. Befolkningens rörlighet inom Göteborgs stads församlingar år 1939.

Församlingar	Folkmängd 31/12 1938	Ingånga äktenskap	Lev. födda		Döda	Överskott av		Folkmängd 31/12 1939
			alla	därav utom äkten- skap		levande födda + döda -	inflyttade + utflyttade -	
Domkyrko	10,323	152	97	23	129	- 32	- 228	10,063
Vasa	15,831	238	132	30	189	- 57	- 324	15,450
Johanneberg	23,639	300	394	41	283	+ 111	+ 1,079	24,829
Christine	10,007	144	145	34	92	+ 53	- 106	9,954
Haga	9,650	152	105	36	142	- 37	- 193	9,420
Annedal	15,756	221	191	22	186	+ 5	- 66	15,695
Masthugget	11,521	155	195	31	112	+ 83	- 711	10,893
Oskar Fredrik	24,235	410	362	56	252	+ 110	- 295	24,050
Karl Johan	49,452	537	824	74	420	+ 404	- 295	49,561
Gamlestaden	39,052	434	634	67	299	+ 335	+ 682	40,069
Lundby	26,960	256	490	60	216	+ 274	+ 1,188	28,422
Örgryte	38,749	431	707	65	336	+ 371	+ 2,249	41,369
Tyska	792	7	12	-	16	- 4	+ 16	804
Summa	275,967	3,437	4,288	539	2,672	+ 1,616	+ 2,996	280,579

Tab. 9. Dödligheten i Göteborg år 1939 inom den mantalsskrivna befolkningen, uppdelad i församlingar.

Församlingar m. m.	Antal invånare (vid mtskr. för 1939)	Antal döda	Döda pro mille
Gamlestaden	38,927	277	7,1
Johanneberg	22,414	165	7,4
Lundby	27,019	200	7,4
Örgryte	38,866	296	7,6
Karl Johan	49,283	384	7,8
Masthugget	11,651	106	9,1
Christine och Tyska*)	10,069	93	9,2
Oskar Fredrik	24,036	230	9,6
Annedal	15,543	159	10,2
Domkyrko	10,142	114	11,2
Vasa	16,007	171	11,2
Haga	9,548	119	12,5
Arbets-, försörjningsinrättningar o. d.	1,503	151	100,5
Summa	275,008	2,465	9,0

*) Invånarna i Tyska församlingen äro fördelade på de församlingar, inom vilka de mantalsskrivits.

Tab. 10. Dödsfall och dödstal i Göteborg månadsvis åren 1935—1939.

	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	
Dödsfall (här kyrkoskrivna, som dött inom eller, i kronisk sjukdom, utom staden samt främlingar, döda i staden i akut sjukdom)	222 198	258 205	205 278	243 242	255 278	215 216	224 161	162 219	165 164	236 187	172 221	218 221	
	1935	1936	1936	1936	1937	1937	1937	1938	1938	1939	1939	1939	
Dödstal (uträknade för inom staden döda pr 1,000 kyrkoskrivna personer)	9,6 9,2	11,8 9,3	9,2 9,5	10,9 12,3	10,7 8,9	9,8 8,3	9,6 10,0	6,9 7,4	7,4 8,9	10,6 7,2	8,1 7,7	9,9 11,3	
	1935	1936	1936	1936	1937	1937	1937	1938	1938	1939	1939	1939	
Medeldödstal 1935—1939	9,6	9,8	10,6	10,3	9,8	9,6	8,5	7,7	7,7	8,1	8,5	10,5	
Absoluta o. relativa tal	2,555 2,502 2,602 2,528 2,590	258 204 250 193 205	205 213 257 198 278	243 274 224 198 242	255 201 216 201 278	215 193 224 279 216	224 230 180 220 161	162 167 173 208 219	165 203 210 157 164	236 161 185 165 187	172 172 178 218 221	218 255 288 209 221	218 255 288 209 221

Tab. 11. Obligatoriskt anmälda smittosamma sjukdomar i Göteborg månadsvis år 1939.

	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	S:a
Skarlagansfeber	173	225	372	417	468	283	106	91	140	247	259	244	3,025
Difteri	—	—	3	1	—	—	3	—	1	—	2	—	10
Tyfoid	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2
Paratyfoid	—	—	2	1	24	22	—	4	9	5	6	1	74
Rödsoth	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	3
Akut barnförslämning, med förslämning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sömnnsjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Undulantfeber	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Weils sjukdom	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Infektiös ikterus	8	8	8	1	9	4	5	10	9	4	3	—	69
Summa	182	233	385	421	502	310	115	107	160	256	272	245	3,188

Tab. 12. Vissa smittosamma sjukdomar i Göteborg åren 1930—1939.

(Observera: fall av mässling, kikhosta, influensa och påssjuka ha anmälts endast av distriktsläkarna).

	1930		1931		1932		1933		1934		1935		1936		1937		1938		1939	
	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda
Skarlakansfeber	211	1	204	—	540	2	517	2	423	1	201	—	328	—	388	4	1,435	5	3,025	3
Difteri	349	11	389	10	208	5	251	11	160	14	114	4	84	3	7	—	7	—	10	1
Tyfoid	9	2	5	—	14	1	6	1	3	1	4	1	5	—	10	2	1	—	2	—
Paratyfoid	20	2	16	2	5	—	18	—	4	—	6	—	6	—	47	1	4	—	74	4
Rödsot	1	1	2	1	1	—	204	—	59	—	2	—	6	1	9	—	1	—	3	—
Akut barnförämling	9	1	13	2	23	6	4	—	223	31	1	—	44	6	4	—	3	1	1	—
Epidemisk hjärnfeber	8	8	4	—	5	—	5	4	5	3	4	4	2	—	3	4	5	5	1	1
Sömnsjuka	3	1	5	3	8	6	5	6	2	1	4	3	1	—	—	—	—	1	—	—
Undulantfeber	—	—	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—	1	—	5	—	1	—
Malaria	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Weils sjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—
Infektios ikterus.....	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	129	—	159	—	122	—	161	2	69	—
Mässling	171	1	520	6	35	—	7	—	4	—	1,327	13	117	1	8	—	3	—	3	—
Kikhosta	278	5	130	6	444	9	243	10	43	1	79	4	455	3	261	1	87	—	178	—
Epidemisk influensa	2,029	18	3,588	70	2,557	21	3,927	46	1,693	20	3,978	36	3,722	59	3,729	73	2,208	12	3,731	38
Påssjuka	273	—	22	—	7	—	19	—	28	—	550	—	23	—	31	—	8	—	46	—

Tab. 13. Antalet dödsfall i Göteborg åren 1930—1939 i smittosamma sjukdomar ävensom inom vissa viktigare sjukdomsgrupper.

	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Skarlakansfeber	1	—	2	2	1	—	—	4	5	3
Difteri	11	10	5	11	14	4	3	—	—	1
Tyfoid	2	—	1	1	1	1	—	2	—	—
Paratyfoid	2	2	—	—	—	—	—	1	—	4
Rödsot	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—
Akut barnförslänning	1	2	6	—	31	4	6	—	1	—
Epidemisk hjärnfeber	8	—	—	4	3	4	—	4	5	1
Sömnssjuka	1	3	6	6	1	3	—	—	1	—
Mässling	1	6	—	—	—	13	1	—	—	—
Kikhosta	5	6	9	10	1	4	3	—	—	—
Epidemisk influensa	18	70	21	46	20	36	59	73	12	38
Vårfeber	52	28	39	34	39	20	31	27	36	31
Barnsängsfeber	5	4	6	—	2	4	1	1	3	1
Lungtuberkulos	304	310	232	250	247	231	209	174	200	180
Annan tuberkulos	47	51	43	47	38	24	37	39	40	35
Cirkulationsorganens sjukdomar	635	639	606	539	641	698	659	700	675	697
Svulster	888	961	388	331	358	401	417	408	386	438
Ålderdomssjukdomar	205	250	209	172	165	202	164	175	143	142
Andningsorganens sjukdomar (utom tuberkulos)	178	174	194	182	135	169	172	210	207	184
Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar	160	169	196	193	192	227	205	250	229	299
Matsmättningsorganens sjukdomar	138	119	112	115	145	129	123	143	144	116
Urinorganens sjukdomar	115	109	113	107	107	110	108	114	131	104

Tab. 14. Uppgift från 12 distriktsläkare ang. av dem

	Januari
<i>Varicellæ</i>	3
<i>Morbilli</i>	—
<i>Pertussis</i>	5
<i>Parotitis epidemica</i>	2
<i>Influenza epidemica</i>	268
<i>Pyoseptichæmia</i>	—
<i>Tuberculosis pulmonum</i>	3
<i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	1
<i>Angina tonsillaris</i>	159
<i>Tracheo-bronchitis acuta</i>	331
<i>Pneumonia crouposa</i>	6
<i>Bronchopneumonia acuta</i>	12
<i>Pleuritis. Empyema pleuræ</i>	3
<i>Entero-colitis acuta infectiosa</i>	74
<i>Polyarthriti rheumatica acuta</i>	10
<i>Erythema nodosum</i>	7
<i>Erysipelas</i>	3
<i>Scabies</i>	6
<i>Delirium tremens</i>	1
<i>Intoxicatio acuta</i>	2
<i>Alii morbi</i>	315
Summa	1,211

månadsvis iakttagna sjukdomsfall i Göteborg år 1939.

Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	S:a
2	5	14	17	8	13	9	2	1	2	11	87
—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	3
7	11	2	3	2	6	8	14	27	40	53	178
—	—	—	1	2	7	—	9	2	5	18	46
436	1,302	582	189	57	66	53	85	172	254	267	3,731
—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	4
6	8	4	1	3	8	4	3	3	3	3	49
—	—	1	1	—	—	2	—	2	—	8	15
173	233	175	217	129	96	122	124	155	232	185	2,000
390	439	291	290	158	109	136	182	320	426	318	3,390
9	22	9	5	3	4	4	2	2	14	6	86
15	36	20	14	5	4	11	9	14	42	51	233
3	10	4	5	2	5	6	—	3	2	2	45
61	37	24	25	45	42	64	66	30	48	32	548
16	13	13	15	10	9	3	14	9	22	7	141
9	2	6	9	6	5	—	2	6	8	6	66
2	10	6	9	5	5	2	2	2	3	7	56
2	3	2	2	—	3	2	4	—	4	8	36
1	2	1	—	1	1	1	—	1	1	—	10
—	1	—	—	2	1	1	2	2	1	2	14
370	347	260	317	242	144	214	302	364	600	415	3,890
1,502	2,481	1,415	1,122	680	529	642	822	1,117	1,707	1,400	14,628

Tab. 15. Dödsfall i Göteborg år 1939 med fördelning efter döds-

Dödsorsaker	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
A. Nati Vivi.										
I. Vitia primæ conformationis. Morbi neonatorum.										
0001. Vitia primæ conformationis	16	7	—	1	—	—	—	—	—	—
0100. Debilitas congenita	30	19	—	—	—	—	—	—	—	—
0200. Partus præmaturus	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
0300. Aliæ causæ mortis neonatorum	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	57	39	—	1	—	—	—	—	—	—
II. Morbi senectutis.										
0500. Marasmus senilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0600. Gangræna senilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Morbi infectionis.										
1010. Febris paratyphoidea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1090. Scarlatina	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
1110. Diphteria	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1120. Influenza cum ægrotatione pulmonis	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
1121. Influenza sine ægrotatione pulmonis	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1150. Gastro-enteritis acuta infectiosa	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1200. Febris rheumatica	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
1210. Erysipelas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1220. Septichæmia, Pyoseptichæmia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1250. Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1400. Tuberculosis pulmonis, laryngis	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
1410. > meningum, cerebri	—	—	1	—	1	—	1	—	2	—
1420. > intestini, peritonei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1430. > urogenitalis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1440. > ossium, articularum	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
1450. > miliaris	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
1470. > aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1500. Lymphogranulomatosis maligna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1521. Syphilis acquisita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1600. Aliæ infectiones	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	2	1	2	—	4	2	3	1	2	5

orsak, ålder och kön (samma omfattning som i tabell 10).

levnadsålder														Summa				
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	8	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	19	49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	40	97
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	6	27	28	72	36	99	135
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	1	—	3	4	7
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	8	31	29	72	39	103	142
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	2	4
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	2	—	—	1	1	3	—	1	3	3	2	2	2	5	13	12	25
1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	2	1	3	2	9	4	13	13
—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5	5
1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	3	1	4	4
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	2	3	3
1	1	2	4	3	3	2	1	6	2	2	2	—	1	1	17	14	31	31
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
4	8	25	25	18	30	16	10	13	7	10	4	1	2	2	3	90	90	180
1	5	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	13
—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4
—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4
—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	4	5
1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	4	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	2	—	—	—	—	—	4	4	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2
9	16	32	32	23	36	24	16	25	14	19	13	8	9	8	10	161	155	316

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsaker	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
IV. Morbi systematis hæmopoëtici et sanguinis et diatheses hæmorrhagicæ.										
2000. Anæmia perniciosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2010. Leuchæmia	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
2050. Alii morbi sanguinis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
V. Morbi nutritionis et secretionis internæ.										
2360. Diabetes mellitus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2380. Diabetes insipidus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2390. Morbus Basedowii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2460. Alii morbi nutritionis et secretionis internæ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Morbi systematis nervosi. Morbi mentis. Morbi organorum sensoriorum.										
2600. Hæmorrhagia cerebri. Hæmorrhagia meningum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2610. Abscessus cerebri. Meningitis purulenta.....	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—
2630. Epilepsia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2640. Eclampsia infantilis	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
2660. Alii morbi systematis nervosi	—	—	1	—	2	—	—	1	—	—
2700. Dementia paralytica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2800. Otitis	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
2810. Alii morbi organorum sensoriorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	4	—	2	—	3	—	—	2	—	—
VII. Morbi organorum circulationis.										
3000. Pericarditis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3010. Thrombo-endocarditis acuta	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
3020. Endocarditis chronica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3030. Myocarditis chronica	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3040. Arteriosclerosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3041. Aneurysma aortæ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3042. Alia aneurysmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3050. Thrombosis. Embolia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3070. Alii morbi organorum circulationis	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—
Summa	—	—	—	1	2	—	—	3	1	—

Levnadsålder													Summa					
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år	Man- kön	Kvinn- kön	Båda	
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.				kv.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	2
—	—	—	—	1	—	1	1	3	3	3	7	5	8	6	19	27	44	71
—	—	1	—	3	1	9	1	6	4	8	6	8	11	5	4	43	28	71
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	4	2	6
—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	2	3	3	6
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2	—	3	—	—	3	5	8
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	4	1	5
—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2	2	—	1	1	—	5	4	9
—	—	1	—	4	1	14	2	11	10	18	18	17	23	13	28	93	91	184
—	—	—	—	2	—	4	—	—	1	1	2	1	2	1	—	9	5	14
—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	2	1	1	—	—	—	7	2	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	2
1	1	3	—	—	—	2	2	3	1	—	—	3	1	—	—	14	5	19
1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	3	—	1	4	5	9
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	2	5	7
—	—	1	—	—	—	1	1	4	1	1	1	1	4	—	1	8	8	16
—	—	—	1	—	1	—	1	—	2	1	1	1	2	1	2	3	10	13
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	6	2	—	4	7	11
—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	4	1	5
—	—	—	1	—	—	—	3	2	—	1	1	—	—	—	—	5	7	12
2	1	5	4	4	1	10	7	12	9	8	8	11	18	4	7	60	56	116
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
—	1	2	1	1	2	2	5	8	8	11	4	8	11	—	5	32	38	70
—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	3	4
—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	3	5	2	5	1	3	8	14	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	2	—	—	4	3	7
—	1	2	1	1	4	3	6	10	8	14	11	14	19	1	8	45	59	104
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	12	—	10	—	26	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	4	—	13	—	10	—	28	3	31

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsaker	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
XII. Morbi gravidarum et puerperarum.										
5620. Septichæmia puerperalis post abortum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5700. Alii morbi e graviditate et partu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XIII. Morbi ossium et articularum.										
6020. Alii morbi ossium et articularum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XIV. Morbi systematis cutanei et subcutanei.										
6500. Dermatitis acuta. Eczema	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6520. Alii morbi systematis cutanei et subcutanei	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
XV. Tumores.										
7000. Carcinoma oris et linguæ.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7010. » ventriculi.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7020. » intestini	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7030. » uteri et ovariorum.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7040. » mammae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7050. » cutis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7090. » aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7510. Sarcoma ossium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7520. » viscerum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7550. » aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7600. Melanosarcoma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7700. Alii tumores	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
XVII. Mors violenta, non naturalis.										
<i>Casus mortiferi.</i>										
8500. Submersio	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—
8510. Suffocatio	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
8520. Combustio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8550. Ictus electricus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8570. Contusio. Laceratio. Vulnus contusum. Fractura	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1
8580. Vulnus punctum, incisum, scissum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8600. Intoxicatio acuta:										
A. Kolos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Lysgas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
E. Frätande ämnen.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F. Narkotiska ämnen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	1	2	—	2	1	1	1

Levnadsålder														Summa				
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
—	1	—	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6
—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	4	4
—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	4	4
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	2	4	4
—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	2	4	6	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	1	2	3	5	5
—	—	—	1	—	3	4	4	7	8	16	10	12	18	9	10	48	54	102
—	—	1	—	—	1	2	6	10	2	7	15	10	11	1	6	31	41	72
—	—	—	—	—	4	—	7	—	13	—	6	—	2	—	—	—	32	32
—	—	—	—	—	2	—	13	—	12	—	9	—	9	—	4	—	49	49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
—	—	—	1	—	6	4	16	9	14	4	20	7	10	9	67	33	100	
—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	3
—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1	3	4	4
—	—	—	1	1	2	1	1	—	3	—	3	—	1	—	2	11	13	13
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2	—	—	—	2	3	5	5
—	1	—	2	2	3	3	3	5	5	5	4	8	8	1	1	24	28	52
—	1	1	5	4	16	17	39	40	53	44	53	51	60	22	31	179	259	438
—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	—	—	—	5	2	7
—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
3	—	7	—	3	—	7	2	9	1	5	1	6	5	1	2	44	13	57
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
3	—	16	1	4	—	10	4	10	1	6	1	7	5	1	2	62	17	79

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsaker	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
<i>Suicidium.</i>										
8700. Submersio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8710. Strangulatio.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8720. Contusio. Laceratio. Vulnus contusum. Fractura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8740. Vulnus sclopetarium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8750. Veneficium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	<u>72</u>	<u>46</u>	<u>7</u>	<u>5</u>	<u>14</u>	<u>9</u>	<u>7</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>8</u>
	118		12		23		12		14	

Levnadsålder													Summa					
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
—	—	1	—	1	—	8	—	6	—	4	—	1	—	—	—	21	—	21
—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	4	—	4
—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
—	—	1	—	4	1	11	—	9	—	4	—	2	—	—	—	31	1	32
<u>18</u>	<u>21</u>	<u>67</u>	<u>56</u>	<u>54</u>	<u>69</u>	<u>123</u>	<u>93</u>	<u>187</u>	<u>141</u>	<u>229</u>	<u>199</u>	<u>285</u>	<u>393</u>	<u>160</u>	<u>316</u>	1,229	1,361	2,590
39		123		123		216		328		428		678		476				

Tab. 16. Dödsfall i Göteborg år 1939 med fördelning efter sjukdo

Dödsorsaker	Januari			Februari			Mars			April			Maj			Juni			Jul		
	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a
Vitia primæ conformationis. Morbi neonatorum	1	1	2	7	2	9	10	3	13	3	6	9	6	5	11	5	4	9	5		
Morbi senectutis	2	6	8	2	9	11	2	5	7	8	10	18	4	12	16	4	9	13	—		
» infectionis	12	17	29	12	12	24	27	21	48	15	15	30	28	18	46	12	14	26	8	15	
» systematis hæmopoëtici et sanguinis et diatheses hæmorrhagicæ	—	—	—	—	—	—	3	2	5	1	1	2	—	1	1	—	1	1	—		
» nutritionis et secretionis internæ	—	2	2	2	—	2	1	1	2	—	1	1	—	2	2	2	1	3	1	—	
» systematis nervosi. Morbi mentis. Morbi organorum sensoriorum	6	9	15	9	9	18	9	12	21	14	13	27	14	16	30	15	8	23	9	15	
» organorum circulationis	28	30	58	24	26	50	21	45	66	30	34	64	39	39	78	30	34	64	19	3	
» » respirationis	12	7	19	6	8	14	13	14	27	10	13	23	11	13	24	8	3	11	2		
» » digestionis	7	3	10	7	10	17	5	6	11	5	4	9	2	8	10	8	3	11	3		
» » uropoëticorum	6	3	9	4	5	9	1	14	15	4	4	8	8	4	12	2	2	4	3		
» » genitalium	3	1	4	1	—	1	4	1	5	5	1	6	2	—	2	3	—	3	2		
» gravidarum et puerperarum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—		
» ossium et articularum	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—		
» systematis cutanei et subcutanei	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
Tumores	14	18	32	15	21	36	13	28	41	15	24	39	10	29	39	13	24	37	7	10	
Mors violenta, non naturalis:																					
Casus mortiferi	6	3	9	7	2	9	10	3	13	2	1	3	3	—	3	6	2	8	4		
Suicidium	1	—	1	2	—	2	4	—	4	2	—	2	—	2	1	1	2	2	—		
Summa	98	100	198	98	107	205	123	155	278	115	127	242	129	149	278	109	107	216	65	9	

pper, månader och kvartal (samma omfattning som i tabell 10).

Augusti	September					Oktober			November			December			Kvartal												Summa		
	1:sta		2:dra		3:dje		4:de																						
	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a		
1	5	4	1	5	2	2	4	4	4	8	6	8	14	18	6	24	14	15	29	13	5	18	12	14	26	57	40	97	
11	13	6	10	16	3	7	10	2	10	12	4	5	9	6	20	26	16	31	47	8	30	38	9	22	31	39	103	142	
9	18	11	5	16	10	13	23	10	10	20	7	9	16	51	50	101	55	47	102	28	26	54	27	32	59	161	155	316	
2	2	—	—	—	1	1	2	3	—	3	1	1	2	3	2	5	1	3	4	—	3	3	5	2	7	9	10	19	
1	3	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	3	6	2	4	6	3	3	6	—	2	2	8	12	20
16	25	14	9	23	12	17	29	13	24	37	14	16	30	24	30	54	43	37	80	32	37	69	39	57	96	138	161	299	
22	58	16	28	44	23	22	45	28	32	60	23	37	60	73	101	174	99	107	206	71	81	152	74	91	165	317	380	697	
7	12	8	2	10	1	7	8	9	9	18	8	5	13	31	29	60	29	29	58	15	12	27	18	21	39	93	91	184	
4	5	2	3	5	6	3	9	8	3	11	6	4	10	19	19	38	15	15	30	6	12	18	20	10	30	60	56	116	
5	11	2	3	5	2	10	12	4	—	4	3	6	9	11	22	33	14	10	24	11	11	22	9	16	25	45	59	104	
—	1	—	—	—	3	—	3	2	—	2	2	—	2	8	2	10	10	1	11	3	—	3	7	—	7	28	3	31	
3	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	3	3	—	1	1	—	6	6
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	4	4	
1	*1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	1	1	1	—	1	—	1	1	1	2	3	2	4	6	
25	49	16	15	31	17	17	34	21	18	39	14	24	38	42	67	109	38	77	115	47	56	103	52	59	111	179	259	438	
1	11	3	—	3	3	—	3	2	2	4	6	2	8	23	8	31	11	3	14	17	2	19	11	4	15	62	17	79	
—	2	4	—	4	3	—	3	3	—	3	5	—	5	7	—	7	5	1	6	8	—	8	11	—	11	31	1	32	
08	219	86	78	164	86	101	187	109	112	221	100	121	221	319	362	681	353	383	736	262	282	544	295	334	629	1,229	1,361	2,590	

Tab. 17. Av bostadsinspektionen omhändertagna osunda bostäder åren 1935—1939.

Olägenhetens natur	Antal behandlade lägenheter					Resultatet av bostadsinspektionens verksamhet 1939				Antal lägenheter				
	Nyttillkomna					Summa behandl. lägenheter	avhjälppta	delvis avhjälppta	ej avhjälppta	Ägärdet				
	Kvar från 1938									vidtagna företrädesvis av	inga	avfört	Ärendet	
	1935	1936	1937	1938	1939	husägare	hyresgäst	definitivt	tillsvidare				överlämnat till annan myndigh. kvar till följande år	
Fukt, alla slag	174	112	97	138	112	113	106	2	5	92	16	5	108	5
Otillr. isolering eller bristfällig bostadsbeskaffenhet	147	85	73	92	75	76	72	1	4	72	—	4	72	4
Bristande skötsel	14	7	6	21	16	16	14	2	—	16	—	—	16	—
Nybyggnadsfukt	5	9	9	21	12	12	11	—	—	11	—	1	11	1
Hussvamp	8	11	9	4	9	9	9	—	—	9	—	—	9	—
Bristande dager	147	155	87	113	128	129	75	1	54	75	—	54	75	2
Bristfälliga eldstäder och röckanaler	138	80	62	62	51	53	52	2	1	52	—	1	52	1
Otillräcklig leverans av centralvärme	2	4	8	5	4	4	4	—	—	4	—	—	4	—
Bristfälliga ventilationsanordningar	788	538	656	1187	1375	1418	1190	43	228	1190	—	228	1190	46
Bristfälliga avloppsledningar	110	45	103	28	33	33	29	—	4	29	—	4	29	—
Bristfälliga gas- och vattenledningar	43	24	17	—	6	6	6	—	—	6	—	—	6	—
Bristfälliga gas- och vattenledningar	43	341	297	192	171	175	156	4	19	156	—	19	156	—
Bofällighet	78	84	117	107	118	120	91	2	29	91	—	29	91	16
Bristande underhåll	444	312	466	390	504	509	482	5	27	482	—	27	482	27
Ohyra och råttor	110	163	153	136	91	91	91	—	—	88	3	—	91	—
Osnygghet	62	53	47	71	64	65	57	1	5	39	28	3	62	3
Stank eller osund luft inom lägenheten	3	6	2	—	8	8	8	—	—	—	—	—	8	—
Stank eller osund luft inom lägenheten	3	6	2	—	8	8	8	—	—	—	—	—	8	—
Överbefolkning	15	17	19	25	19	20	14	1	6	11	3	6	14	4
Bostadsutrymmen olämpliga för familjer	104	109	122	119	101	102	76	1	26	76	—	26	76	24
Olägenheter från omgivningen	111	93	147	160	114	120	109	6	8	89	23	8	112	6
Kyla	—	—	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hetta	2	5	1	4	7	7	7	—	—	7	—	—	7	—
Buller	39	42	39	55	45	49	43	4	4	34	11	4	45	4
Os och inrykning	28	11	28	20	18	19	16	1	2	15	2	2	17	1
Stank och osund luft	42	35	68	80	44	45	43	1	2	33	10	2	43	1
Olämpligt använda utrymmen	224	206	162	144	248	264	157	16	105	159	—	105	159	80
Bostad i källare och å vind	65	93	86	50	33	42	37	9	5	37	—	5	37	2
Mörka utrymmen	28	21	21	24	82	4	38	—	48	88	—	48	38	31
Andra olämpliga utrymmen	131	92	105	70	133	136	82	3	52	84	—	52	84	47
Andra slag av missförhållanden	222	179	141	150	119	121	114	2	7	114	—	7	114	7
Förfrågningar	140	222	197	118	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—
Klagomålet obefogat	53	89	107	63	113	113	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	3011	2832	3007	3208	3489	3574	2817	12	522	2753	76	522	3052	291

EPIDEMISJUKHUSET.

Å sjukhuset ha under år 1939 vårdats 4,061 patienter, av vilka 3,834 intagits under året.

De vårdade sjukdomarna framgå av följande tabell:

	Kvarliggande från		Intagna under		Summa vårdade		Avförda år 1939				Kvarliggande till	
	1938		1939		1939		friska		döda		1940	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
Typhus	—	1	2	2	2	3	2	2	—	—	—	1
Paratyphus	—	—	25	51	25	51	24	49	1	2	—	—
Scarlatina	99	116	1,383	1,586	1,482	1,702	1,373	1,592	—	3	109	107
Diphtheria	—	—	5	5	5	5	5	4	—	1	—	—
Meningitis cerebrosp. epid.	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Poliomyelitis anter. acuta..	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Dysenteria	—	—	5	1	5	1	5	1	—	—	—	—
Febris undulans	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Morbus Weillii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alii morbi	5	6	295	471	300	477	291	462	6	4	3	11
Summa	104	123	1,718	2,116	1,822	2,239	1,703	2,110	7	10	112	119

Frånräknas till 1940 kvarliggande patienter erhållas följ. mortalitetssiffror:

för samtliga sjukdomar	3,830	vårdade, 17 döda
» typhus	4	» — »
» paratyphus	76	» 3 »
» scarlatina	2,968	» 3 »
» diphtheria	10	» 1 »
» meningitis cerebrosp. epid.	1	» — »
» poliomyelitis anter. ac.	1	» — »
» dysenteria	6	» — »
» febris undulans	1	» — »
» alii morbi	763	» 10 »

Å sjukhuset ha följande viktigare operationer utförts:

Sjukdom	Antal patienter	Operation	Utgång	
			God	Dålig
Otit. med. ac.	1	Uppmejsling	1	—
» » » c. mastoidit.....	60	»	60	—
» » » » » c.				
absc. epidural.....	1	»	1	—
Otit. med. ac. c. mastoidit. c.				
absc. subperiost.....	14	»	14	—
Otit. med. ac. c. mastoidit. c.				
periphlebit.	2	»	2	—
Otit. med. ac. c. mastoidit. c.				
thrombophleb.....	2	» + fril. av sinus....	2	—
Abscess. retropharyngealis	1	Incision	1	—
Lymphadenit. suppur.	3	»	3	—
Abscess. præauricular.	1	»	1	—
» retroauricular.	2	»	2	—
» subperiostal. c. sinuit.				
» ethmoidal.	1	»	1	—
» reg. parotid.	1	»	1	—
» peritonsillar.	4	»	4	—
» buccæ.....	2	»	2	—
Mastoidit. oper.	59	Sekundärsutur	59	—
» »	3	Revision	3	—
Retentio ovi abort.....	1	Exæresis	1	—
Appendicit. ac.	1	Appendect.	1	—
Paratyphus	1	Blodtransfusion	1	—
Diphtheria + croup	1	Tracheotomia inf.	1	—

Uppgifter rörande å sjukhuset intagna sjukdomsfall jämte inträffade dödsfall.

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>				
21	Septichæmia, Pyoseptichæmia. Abscessus. Phlegmone	1	1	—	—
22	Erysipelas	1	—	—	—
23	Scarlatina	1,383	1,586	—	3
24	Diphtheria	5	6	—	1
25	Morbilli	—	1	—	—
26	Rubeola	75	114	—	—
27	Parotitis epidemica	31	40	—	—
28	Pertussis	14	15	—	—
29	Influenza epidemica	24	50	—	—
31	Varicellæ	42	53	—	—
33	Typhus abdominalis	3	2	—	—
34	Paratyphus	28	52	1	2
36	Dysenteria (para)	5	1	—	—
39	Poliomyelitis anterior acuta et Polioencephalitis acuta	1	—	—	—
40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	1	—	—	—
42	Tuberculosis (<i>samliga fall</i>)	4	4	—	—
	» pulmonum. Tuberculosis laryngis	4	4	—	—
57	Mononucleosis inf.	6	3	—	—
	Enter. Gärtner	1	—	—	—
	Febris undulans	1	—	—	—
	<i>V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>				
66	Agranulocytosis	—	1	—	—
	Purpura	1	—	—	—
	<i>VIII. Nervsystemets sjukdomar.</i>				
80	Meningitis cerebri. Meningitis cerebro-spinalis	—	1	—	1
83	Encephalitis. Abscessus cerebri et cerebelli	3	3	2	—
101	Mb. Menière	—	1	—	—
	<i>X. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>				
113	Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum	3	—	1	—
119	Trombosis. Embolia	1	1	—	—
	<i>XI. Andningsorganens sjukdomar.</i>				
125— 127}	Sinit. ac.	—	6	—	—
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	2	7	—	1
134	Pneumonia crouposa acuta	14	15	2	2
	Bronchopneumonia acuta	3	1	1	—
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	1	—	—	—
141	Pneumothorax	—	2	—	—
139— 142}	Pseudocroup	1	1	—	—

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>				
144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis acuta	26	124	—	—
145	Peritonsillitis acuta	4	11	—	—
149	Angina Vincenti	2	—	—	—
153	Entero-colitis acuta. Proctitis acuta	8	8	—	—
159	Appendicitis	2	1	—	—
163	Hepatitis acuta. Abscessus hepatis	4	—	—	—
	<i>XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>				
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	—	7	—	—
	<i>XIV. Könsorganens sjukdomar.</i>				
	<i>B. Kvinnliga könsorganen.</i>				
194	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	1	—	—
	<i>XV. Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>				
202	Myitis. Rheumatismus musculorum	—	1	—	—
206	Polyarthritis rheumatica acuta	4	2	—	—
208	Arthritis deformans	—	1	—	—
	<i>XVI. Hudens sjukdomar.</i>				
217	Erythema multiforme et nodosum	—	3	—	—
218	Urticaria	1	4	—	—
221	Zoster	—	2	—	—
232	Carbunculus. Abscess. ad anem	—	1	—	—
	<i>XVII. Öronsjukdomar.</i>				
243	Otitis media purulenta	2	1	—	—
	<i>XIX. Svulster.</i>				
316	Carcinoma (<i>samtliga fall</i>)	1	1	—	—
	» ovarii	—	1	—	—
	» vesicæ	1	—	—	—

DISPENSÄRCENTRALENS SJUKHUS.

Omsättning, underhållsdagar.

Antal patienter												Underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade per dag	Högsta	Lägsta				
samtliga under året intagna				härav för första gången vårdade				utskrivna (frånsett avl.)								avlidna			
vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år				vuxna		barn under 15 år			
m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.			m.	kv.	g.	fl.		
28	39	—	—	5	14	—	—	17	26	—	—	9	10	—	—	6,810	18,6	26	9

Vårdtid (dagar) för de under året

utskrivna (utom avlidna)												avlidna											
längsta				kortaste				medel-				längsta				kortaste				medel-			
vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år	
m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.
380	226	—	—	1	1	—	—	82	76	—	—	419	534	—	—	1	1	—	—	76	175	—	—

Ålder vid intagandet för samtliga under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	m.	kv.	s:a		m.	kv.	s:a
15—20 år	1	5	6	40—45 år	1	5	6
20—25 »	4	6	10	45—50 »	4	1	5
25—30 »	4	5	9	50—60 »	6	3	9
30—35 »	3	3	6	60—70 »	1	1	2
35—40 »	2	7	9				
				Summa	26	36	62

Dödsorsaker hos under året avlidna.

Sjukdom	Vuxna		Barn under 15 år	
	m.	kv.	g.	fl.
Tuberculosis pulmonum.....	9	10	—	—

Behandlingens resultat för under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	Antal utskrivna (inkl. avlidna)		Behandlingsresultat																	
			förbättrade				oförändrade				försämrade				avlidna					
	vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år	
	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.
a) Lungtuberkulos med eller utan komplikationer.....	26	34	—	—	13	19	—	—	4	3	—	—	—	2	—	—	9	10	—	—
b) Tuberkulos med annan lokalisation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Utförda operationer.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Antal	Anmärkning
Tbc. pulm.	9	Nyanläggning av pneumothorax artif.	10	I 2 av fallen pn.-th. bilat.
» »	21	Insuffl. in pn.-th. artif.....	137	
» »	1	Försök till anläggning av pn.-th. artif.	2	
» »	1	Thorascopi + adherensavbränning.....	1	
» » c. pn.-th. artif.	1	Exsufflation	2	
» » c. pn.-th. artif. + pleurit. exsud.	1	»	2	

SOMMARSANATORIET Å SANDARNE,

öppet 2 juni—5 september.

Omsättning, underhållsdagar.

Antal patienter												Underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade pr dag	Högsta	Lägsta				
samtliga under året intagna				härav för första gången vårdade				utskrivna (frånsett avl.)						avlidna				antalet någon dag under året vårdade	
vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år				vuxna		barn under 15 år			
m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.				
60	56	—	—	—	—	—	—	60	56	—	—	—	—	—	—	7,097	74,7	87	23

Vårdtid (dagar) för de under året

utskrivna (utom avlidna)										avlidna									
längsta				kortaste				medel-		längsta				kortaste				medel-	
vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år	
m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.
95	95	—	—	1	4	—	—	65	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ålder vid intagandet för samtliga under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	m.	kv.	s:a		m.	kv.	s:a
15—20 år.....	3	6	9	40—45 år.....	5	1	6
20—25 ».....	10	8	18	45—50 ».....	6	8	14
25—30 ».....	9	6	15	50—60 ».....	4	11	15
30—35 ».....	4	7	11	60—70 ».....	9	8	17
35—40 ».....	7	1	8	över 70 ».....	3	—	3
				Summa	60	56	116

Under året utskrivna patienters sjukdomar under sjukhusvistelsen.

Sjukdom	I. Lungtuberkulos med eller utan komplikation			
	vuxna		barn under 15 år	
	m.	kv.	g.	fl.
a) <i>Antal patienter</i>	60	56	—	—
b) <i>Sjukdomsfall:</i>				
Tbc. pulmonum.....	60	56	—	—

Uppgifter angående inkomster och utgifter under år 1939.

	Göteborgs epidemijukhus			Dispensärcentralens sjukhus			Sommarsanatoriet å Sandarne		
	Netto- inkomst	Nettoutgift		Netto- inkomst	Nettoutgift		Netto- inkomst	Nettoutgift	
		för år	för underhålls- dag		för år	för underhålls- dag		för år	för underhålls- dag
Driften:									
Avlöningar		297,838: 07	3,16		32,339: 88	4,75		4,489: 90	0,63
Expeditionskostnader		6,305: 54	0,07		472: 20	0,07		80: —	0,01
Diverse		3,487: 05	0,04		318: 45	0,05		2,052: 47	0,29
Läkemedel		4,454: 30	0,05		601: 14	0,09		53: 19	0,01
Förbrukningsartiklar m. m. för sjuk- vården		9,150: 78	0,09		2,052: 90	0,30		—	—
Kosthåll		131,839: 46	1,40		12,243: 07	1,80		6,627: 70	0,93
Värme, lyse och vatten		28,491: 82	0,30		4,933: 60	0,72		725: 50	0,10
Tvätt- och renhållning		6,711: 11	0,07		3,762: 44	0,55		461: 27	0,07
Inventariers underhåll och komplet- tering		26,196: 29	0,28		1,645: 63	0,24		662: 26	0,09
Fastigheters underhåll		9,146: 69	0,10		1,027: 23	0,15		791: 77	0,11
Säger för samtl. ovanstående konton		523,621: 11	5,56		59,396: 54	8,72		15,944: 06	2,24
Hyror	5,420: —								
Vårdavgifter: för intagna	4,791: 85			5,841: 24					
Totalsumma för driften		513,409: 26	5,45		53,555: 30	7,86		15,944: 06	2,24
Bidrag till driften:									
Staten	169,890: —			9,301: 25					
Göteborgs stad	343,519: 26			44,254: 05				15,944: 06	
Summa	513,409: 26			53,555: 30				15,944: 06	

BARNSANATORIET RÄVLANDA.

Omsättning, underhållsdagar.

Antal patienter												Underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade pr dag	Högsta	Lägsta				
samtliga under året intagna				härav för första gången vårdade				utskrivna (frånsett avl.)						avlidna				antalet någon dag under året vårdade	
vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år				vuxna		barn under 15 år			
m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.			m.	kv.	g.	fl.		
8	18	48	61	7	12	35	33	8	16	49	60	—	—	—	—	30,757	84	121	66

Vårdtid (dagar) för de under året

utskrivna (utom avlidna)										avlidna													
längsta				kortaste				medel-				längsta				kortaste				medel-			
vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år	
m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.
383	498	1165	1828	25	17	30	19	198	149	270	268	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ålder vid intagandet för samtliga under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	m.	kv.	s:a
1—5 år	14	8	22
5—10 »	14	11	25
10—15 »	7	13	20
15—20 »	9	13	22
20—25 »	1	1	2
Summa	45	46	91

Under året utskrivna patienters sjukdomar under sjukhusvistelsen.

Sjukdom	I. Lungtuberkulos med eller utan komplikation				II. Tuberkulos med annan lokalisation				III. Utan tydliga symtom av tuberkulos			
	vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år	
	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.
a) <i>Antal patienter</i>	9	12	7	14	—	5	29	15	—	3	12	27
b) <i>Sjukdomsfall:</i>												
Tbc. pulmonum	9	12	7	14	—	—	—	—	—	—	—	—
» lymphoglandularum	3	5	1	10	—	4	29	15	—	—	—	—
» salpingis	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
» peritonei	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav: pleurit. exs.	5	—	2	—	—	—	2	1	—	—	—	—
Tuberculosis invet. s. sanat ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	26
Pericardit. exs.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Pneumothorax artific.	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» c. exs.	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Hæmoptysis	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erythema nodos.	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
Conjunctivit. phlyctænosus ...	1	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—
Status p.B.C.G-vacc.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Bronchitis acuta	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—
Asthma bronchiale	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Imbecillitas	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Angina tonsillaris	—	3	1	—	—	—	5	4	—	2	2	1
Otitis media acuta	—	1	1	—	—	—	4	1	—	—	—	—
Polyposis nasi	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Enteritis acuta	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Nephritis acuta	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Gastritis (hypochylia).....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polyarthrit. rheum. ac.	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—
Varicellæ	—	—	—	3	—	2	8	5	—	—	—	—
Rubeola	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Influenza	1	—	2	—	—	2	3	3	—	—	1	—
Sinusitis	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Anæmia sec.	1	3	1	3	—	1	8	5	—	—	—	1
Neuropathia	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hypertrophia tonsill.	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—
Hordeolum	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Furunculosis	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Eczema chron.	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—
Enuresis nocturna	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—

Behandlingens resultat för under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	Antal utskrivna (inkl. avlidna)		Behandlingsresultat																	
			förbättrade				oförändrade				försämrade				avlidna					
	vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år		vuxna		barn under 15 år	
	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.	m.	kv.	g.	fl.
a) Lungtuberkulos med eller utan komplik. ...	9	12	7	14	9	10	6	12	—	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—
b) Tuberkulos med annan lokalisation	—	5	29	15	—	5	29	13	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—

Utförda operationer.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Antal	Anmärkning
Tbc. pulm. præcip. unil.	9	Anl. av pneumothorax.....	9	Misslyckats.
» pulm. amb.	1	» » »	1	
» pulm. præcip. unil.	1	Försök till anläggning av pneumoth.	1	
Pneumothorax artific.	10	Pneumothorax behandl. ...	159	
Empyema pleuræ	1	Lipjodolinsprutning	1	
Susp. tbc. mening.	1	Lumbalpunktion	1	
Pleurit. exsudat.	3	Thoracocentes	3	
Abscess. perianal.....	1	Incision	1	
Otit. media acuta.....	1	Paracentes	1	

B.C.G-vacc. har utförts på 1 flicka och 2 pojkar.

Inkomster för Barnsanatoriet Rävlanda år 1939.

	Kronor	i %
Patientavgifter	48,555:20	31,7
Anslag av kommun	100,000:—	65,3
Avkastning av donationer (använd under året för sjukhusets ändamål)	1,324:88	0,9
Hyror och arrenden, nettoinkomst från lantgård, trädgård	2,549:—	1,7
Medlemsavgifter	675:—	0,4
<i>Summa inkomster</i>	153,104:08	100,0
Underskott	3,465:22	

Utgifter för Barnsanatoriet Rävlanda år 1939.

	Kronor	i %	Kostnad pr underhållsdag öre
Avlöningar (i stat upptagna), vikariatsersättningar, pensionsavgifter	68,690:21	44,4	223,1
Läkemedel (för inre och yttre behandling) ..	981:17	0,6	3,1
Förbandsartiklar (samtl. för sårbehandling använda förbrukningsartiklar), bandage	481:31	0,3	1,4
Instrument och apparater jämte hithörande förbrukningsartiklar	2,415:58	1,5	7,7
Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial	4,437:59	2,8	14,2
Patienters och personals utspisning	40,794:31	26,3	132,4
Värme och lyse jämte hithörande förbrukningsartiklar	18,818:92	12,2	61,0
Tvätt, renhållning (inre och å gård), vatten samt hithörande förbrukningsartiklar	2,647:15	1,6	8,4
Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	916:95	0,6	2,8
Fastigheters (däri även gårds, parks o. vägars) underhåll, mindre reparationer	6,989:34	4,5	22,6
Ny-, till- och ombyggnader, ävensom större reparationer å särskilt anslag	642:12	0,4	2,0
Diverse utgifter	2,412:41	1,6	
Skriv- och tryckkostnader m. m. ..	695:52	0,4	
Telefonavgifter	885:95	0,6	
Försäkringsavgifter	2,296:72	1,5	22,6
Skolan	23:85	0,2	
Transport- och resekostnader	727:85	0,5	
<i>Summa utgifter</i>	154,856:95	100,0	501,3
Avskrivning	1,712:35		

Utdrag

ur hälsovårdsnämndens räkenskaper för år 1939.

Ingående balans.

An	<i>Skattestatens avräkning:</i>		
	reservation från föregående år	4,600:—	
	<i>Låne- och fondstatens avräkning:</i>		
	reservation från föregående år	153,000:—	
	<i>Göteborgs stad</i>	52,521:58	
	<i>Fondmedel</i>	11,133:84	
	<i>Importkontrollen</i>	6,502:81	
	<i>Diverse skulder</i>	9,156:76	26,793:41
	<i>Kapitalbehållning</i>	2,279,200:—	
		<u>Kronor 2,516,114:99</u>	
Per	<i>Kassa</i>	1,901:08	
	<i>Bank</i>	5,139:44	
	<i>Göteborgs stad</i>	153,000:—	
	<i>Diverse fordringar</i>	76,874:47	
	<i>Fastigheter</i>	2,088,900:—	
	<i>Inventarier</i>	37,300:—	
	<i>Fondkapital</i>	153,000:—	2,279,200:—
		<u>Kronor 2,516,114:99</u>	

Göteborgs stad.

An	<i>Ingående Balans:</i>		
	redovisningsfordran	153,000:—	
	<i>Kassa:</i>		
	insättningar i stadskassan	181,459:70	
	<i>Skattestatens avräkning:</i>		
	verkliga utgifter enligt stat	1,476,152:—	
	<i>Överskott och underskott:</i>		
	underskott för år 1939	91,578:44	
	<i>Utgående Balans:</i>		
	uppburet förskott å 1940 års anslag ..	143,946:—	
	avgår för 1939 års underskott	91,578:44	52,367:56
		<u>Kronor 1,954,557:70</u>	

Per <i>Ingående Balans:</i>			
redovisningsskuld			52,521: 58
<i>Kassa:</i>			
uttagningar ur stadskassan			1,519,471: 12
<i>Skattestatens avräkning:</i>			
verkliga inkomster enligt stat	225,390:—		
kapitalinkomster enligt stat	4,175:—		229,565:—
<i>Utgående Balans:</i>			
fordran å lånemedel			153,000:—
			<u>Kronor 1,954,557: 70</u>

Skattestatens avräkning.

An <i>Verkliga utgifter och inkomster:</i>			
nettoutgifter			1,331,457: 94
<i>Göteborgs stad:</i>			
verkliga inkomster enligt stat	225,390:—		
kapitalinkomster enligt stat	4,175:—		229,565:—
<i>Utgående Balans:</i>			
reservationer till följande år			19,697: 50
			<u>Kronor 1,580,720: 44</u>

Per <i>Ingående Balans:</i>			
reservationer från föregående år			4,600:—
<i>Kapitalbehållning:</i>			
kapitalinkomster enligt bok			8,390:—
<i>Göteborgs stad:</i>			
verkliga utgifter enligt stat			1,476,152:—
överskott och underskott			91,578: 44
			<u>Kronor 1,580,720: 44</u>

Kapitalbehållning.

An <i>Skattestatens avräkning:</i>			
kapitalinkomster enligt bok			8,390:—
<i>Utgående Balans</i>			2,270,810:—
			<u>Kronor 2,279,200:—</u>

Per <i>Ingående Balans</i>			2,279,200:—
			<u>Kronor 2,279,200:—</u>

Skattestatens kapitalutgifter och kapitalinkomster.

An <i>Inventarier:</i>		
minskade värden	Kronor	8,390:—
Per <i>Verkliga utgifter och inkomster:</i>		
årets inkomster	Kronor	8,390:—

Låne- och fondstatens avräkning.

An <i>Utgående Balans:</i>		
reservation till följande år	Kronor	153,000:—
Per <i>Ingående Balans:</i>		
reservation från föregående år	Kronor	153,000:—

Fondkapital.

An <i>Ingående Balans</i>	Kronor	153,000:—
Per <i>Utgående Balans</i>	Kronor	153,000:—

Verkliga utgifter och inkomster.

An <i>Diverse kreditorer:</i>		
årets utgifter	1,694,134:86	
<i>Skattestatens kapitalutgifter och kapitalinkomster:</i>		
årets inkomster	8,390:—	
	Kronor	1,702,524:86
Per <i>Diverse debitorer:</i>		
årets inkomster	371,066:92	
<i>Skattestatens avräkning:</i>		
nettoutgifter	1,331,457:94	
	Kronor	1,702,524:86

Överskott och underskott.

An <i>Skattestatens avräkning:</i>		
underskott för år 1939	Kronor	91,578:44
Per <i>Göteborgs stad:</i>		
underskott för år 1939	Kronor	91,578:44

Utgående balans.

An	<i>Kassa</i>	982 : 24
	<i>Bank</i>	6,907 : 68
	<i>Göteborgs stad</i>	153,000 : —
	<i>Diverse fordringar</i>	91,729 : 62
	<i>Fastigheter</i> 2,088,900 : —	
	<i>Inventarier</i>	28,910 : —
	<i>Fondkapital</i>	153,000 : —
		<u>2,270,810 : —</u>
		<u>Kronor 2,523,429 : 54</u>

Per	<i>Skattestatens avräkning:</i>	
	<i>reservation till följande år</i>	19,697 : 50
	<i>Låne- och fondstatens avräkning:</i>	
	<i>reservation till följande år</i>	153,000 : —
	<i>Göteborgs stad</i>	52,367 : 56
	<i>Fondmedel</i>	11,133 : 84
	<i>Importkontrollen</i>	7,710 : 29
	<i>Diverse skulder</i>	8,710 : 35
	<i>Kapitalbehållning</i>	2,270,810 : —
		<u>2,270,810 : —</u>
		<u>Kronor 2,523,429 : 54</u>

Jämförelse mellan stat och bok för år 1939
för 11. A. 1. Hälsovårdsnämnden och 11. B. Epidemisjukhuset.

	Reserva- tioner fr. föreg. år	För året enl. stat	För året enl. bok	Reserva- tioner till följ. år	Överskott + Underskott -
Verkliga utgifter.					
Hälsovårdsnämnden.					
1. <i>Byrån:</i>					
b) räntor	— —	11,700 —	11,700 —	— —	— —
c) avlöningar, arvoden o. d.	— —	151,743 —	153,558 54	— —	1,815 54
d) pensioner och understöd..	— —	20,673 —	20,749 —	— —	76 —
f) hyror och arrenden.....	— —	7,940 —	7,940 —	— —	— —
i) inventariers inköp och underhåll	— —	1,000 —	1,623 47	— —	623 47
j) belysning, bränsle, städt., tvätt, renhållning m. m....	— —	5,400 —	5,641 69	— —	241 69
k) skriv- och tryckningskostnader, böcker o. d.	— —	7,000 —	9,200 60	— —	2,200 60
q) forselkostnader	— —	8,400 —	8,310 15	— —	+ 89 85
x) kostnader av flera slag ...	— —	17,820 —	18,118 54	— —	298 54
2. <i>Dispensärcentralen</i>	1,500 —	204,822 —	228,344 97	— —	22,022 97
3. <i>Sommarsanatoriet å Sandarne</i>	— —	21,030 —	17,563 43	— —	+ 3,466 57
4. <i>Karantäns- och desinfektionsanstalten i hamnen</i>	— —	13,373 —	14,389 99	— —	1,016 99
5. <i>Kontroll över födoämnen</i>	— —	67,840 —	72,505 39	— —	4,665 39
6. <i>Stadsdistriktsläkare</i>	— —	192,594 —	203,000 98	— —	10,406 98
7. <i>Barnmorskor</i>	— —	11,322 —	10,992 89	— —	+ 329 11
8. <i>Kommunala sjukskoterskor</i>	— —	45,824 —	46,967 75	— —	1,143 75
9. <i>Könspolikliniker</i>	— —	27,449 —	25,467 23	— —	+ 1,981 77
10. <i>Barnsanatoriet Rävlanda</i>	— —	100,000 —	100,000 —	— —	— —
11. <i>Ränta å fastighetens och inventariers bokf. värde</i>	— —	11,130 —	11,123 50	— —	+ 6 50
12. <i>Avskrivning å inventarier</i>	— —	1,735 —	2,280 —	— —	545 —
	1,500 —	928,795 —	969,478 12	— —	+ 5,873 80 — 45,056 92
Verkliga inkomster.					
d) bidrag till och ersättning för särskilda kostnader ... statsbidrag	— —	15,000 —	13,910 82	— —	1,089 18
e) avgift å handel o. sjöfart	— —	14,000 —	16,411 55	— —	+ 2,411 55
g) grundlegor, hyror o. arren.	— —	3,000 —	1,583 16	— —	1,416 84
i) räntor.....	— —	2,000 —	2,000 —	— —	— —
j) inkomster av flera slag... ersättn. för naturaförmåner	— —	11,700 —	11,700 —	— —	— —
	— —	4,000 —	12,789 25	— —	+ 8,789 25
	— —	13,390 —	10,629 66	— —	2,760 34
	— —	63,090 —	69,024 44	— —	5,266 36 + 11,200 80

	Reserva- tioner fr. föreg. år	För året enl. stat	För året enl. bok	Reserva- tioner till följ. år	Överskott + Underskott —
Kapitalinkomster.					
Skattestat:					
Hälsovårdsnämnden.					
avskrivning å inventarier	—	1,735	2,280	—	+ 545
	—	64,825	71,304 44	—	+ 5,266 36
					+ 11,745 80
Sammandrag:					
					— 39,183: 12
Verkliga utgifter					— 39,183: 12
Verkliga inkomster ...			+ 5,934: 44		
Kapitalinkomster			+ 545: —	+ 6,479: 44	
				Underskott	32,703: 68
Verkliga utgifter.					
Epidemisjukhuset.					
c) avlöningar, arvoden o. d.	—	264,523	389,099 20	—	— 124,576 20
d) pensioner och understöd..	—	16,644	16,868 —	—	— 224 —
e) beklädnad och bevärning	—	100	33 62	—	+ 66 38
g) underhåll av fastighet ...	—	25,120	8,522 50	16,597 50	— —
h) andra underhållsarbeten...	—	1,000	624 19	—	+ 375 81
i) inventariers inköp och un- derhåll	—	9,000	26,162 67	—	— 17,162 67
j) belysning, bränsle, städt., tvätt, renhållning m. m....	—	58,125	35,202 93	—	+ 22,922 07
k) skriv- och tryckningskost- nader, böcker o. d.	—	2,000	2,734 90	—	— 734 90
n) kosthåll.....	—	56,200	131,839 46	—	— 75,639 46
p) läkarvård, bandage, me- dicin m. m.	—	8,600	10,985 08	—	— 2,385 08
q) forselkostnader	—	200	431 15	—	— 231 15
v) nybyggnader, ombyggnad- er m. m.....	3,100	—	—	3,100	— —
w) onera och assurans av fast egendom	—	1,200	1,105 65	—	+ 94 35
x) kostnader av flera slag ...	—	7,010	8,140 89	—	— 1,130 89
ränta å fastigheters och inventariers bokf. värde...	—	95,195	95,186 50	—	+ 8 50
avskrivning å inventarier	—	2,440	6,110 —	—	— 3,670 —
	3,100	547,357	733,046 74	19,697 50	— 225,754 35
					+ 23,467 11
Kapitalutgifter.					
Låne- och fondstat:					
Epidemisjukhuset:					
ny- och ombyggnad (observa- tionspaviljong och röntgen- avdelning)	—	153,000	—	153,000	— —

	Reserva- tioner fr. föreg. år	För året enl. stat	För året enl. bok	Reserva- tioner till följ. år	Överskott + Underskott —
Verkliga inkomster.					
d) bidrag till och ersättning för särskilda kostnader... statsbidrag till driftkostn.	— —	12,000 —	4,983 35	— —	— 7,016 65
g) grundlegor, hyror och ar- renden ersättn. för naturaförmåner	— —	60,000 —	183,510 —	— —	+123,510 —
	— —	14,320 —	5,420 —	— —	— 8,900 —
	— —	75,980 —	108,129 13	— —	+ 32,149 13
	— —	162,300 —	302,042 48	— —	— 15,916 65 +155,659 13
Kapitalinkomster.					
Skattestat:					
Epidemisjukhuset.					
avskrivning å inventarier	— —	2,440 —	6,110 —	— —	+ 3,670 —
	— —	164,740 —	308,152 48	— —	— 15,916 65 +159,329 13

Sammandrag:

Verkliga utgifter.....		— 202,287: 24
Verkliga inkomster.....	+ 137,302: 48	
Kapitalinkomster.....	+ 6,110: —	+ 143,412: 48
	Underskott	58,874: 76

Sammandrag för hälsovårdsnämnden och epidemisjukhuset:

Verkliga utgifter.....		— 241,470: 36
Verkliga inkomster.....	+ 143,236: 92	
Kapitalinkomster.....	+ 6,655: —	+ 149,891: 92
	Underskott	91,578: 44

Name of the person	Age	Sex	Occupation	Remarks
John D.	M
...
...

The undersigned, *(Name)*, of the County of *(County)*, State of *(State)*, do hereby certify that the foregoing is a true and correct copy of the *(Title)* of the *(Organization)* of the County of *(County)*, State of *(State)*, as the same appears from the records of said *(Organization)* at this date.

Witness my hand and seal of office at the City of *(City)*, State of *(State)*, this *(Date)* day of *(Month)*, A.D. 19*(Year)*.

(Signature)
(Title)

6000172011

Göteborgs universitetsbibliotek

